

Markus Niittymäki

Koronaviruspandemian verovaikutukset – tarkastelussa kuntien tilitetyt yhteisöverot vuosilta 2016–2020

Johtamisen ja talouden tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Toukokuu 2021

TIIVISTELMÄ

TAMPEREEN YLIOPISTO, Johtamisen ja talouden tiedekunta, Julkinen talousjohtaminen

Kandidaattiseminaari ja tutkielma 2021, 10 op

Markus Niittymäki: Koronaviruspandemian verovaikutukset – tarkastelussa kuntien tilitetyt yhteisöverotulot vuosilta 2016–2020

Kandidaatintutkielma, 34 sivua

Ohjaaja: Jaakko Rönkkö

Toukokuu 2021

Tutkimus käsittelee koronaviruspandemian vaikutusta kuntien tilitettyihin yhteisöveroihin. Yhteisöt maksavat Suomessa yhteisöveroa ja sen saajia ovat valtio ja kunnat. Yhteisövero on yksi kolmesta verotulosta, joita kunnat saavat palveluidensa rahoittamiseksi. Yhteisöveron tuoton osuus riippuu paljon yritysten kannattavuudesta, johon taas vaikuttaa talouden suhdannevaihtelut. Koronaviruspandemia aiheutti negatiivisen suhdannevaihtelun, jonka myötä yritysten kannattavuus laski. Tämän tutkielman tavoitteena on selvittää, minkälaisia vaikutuksia koronaviruspandemialla oli Manner-Suomen kuntien tilitettyihin yhteisöveromääriin vuonna 2020.

Valtion ja kuntien jako-osuuksista yhteisöverotuottoon säädetään verontilityslain 12 §:ssä ja vuoden 2020 osalta valtio nosti osana koronaviruspandemian tukitoimia kuntien jako-osuutta alkuperäisestä 32,13 prosentista 42,13 prosenttiin ja laski samassa suhteessa valtion osuuden 57,82 prosenttiin. Tutkielma suoritetaan empiirisenä katsauksena, jossa käytetään kvalitatiivista tutkimusotetta. Teoreettisena viitekehyksenä toimii value for money ja sen pohjalla toimiva tuloksellisuuskäsitteistö.

Tutkimuksen empiirinen aineisto koostuu 293 kunnan tilitetyistä yhteisövero määristä vuosilta 2016–2020, jonka lisäksi kunnat on jaettu maakuntiin. Tiedot tilitetyistä määristä on kerätty Verohallinnon veronsaajien palvelusta, joista vuoden 2020 tilitetyistä määristä on erotettu 10 prosentin jako-osuuden korotus. Aineiston analyysimenetelmänä tutkimuksessa käytettiin koodaamista. Vuodet 2016–2019 ja vuosi 2020 koodattiin omiksi luokiksi, jonka jälkeen niistä muodostettiin kaksi alaluokkaa, suuret kaupungit ja matkailumaakunnat.

Tutkielmassa nousi esille, että Manner-Suomen kuntien tilitetyt yhteisövero määrät laskivat koronaviruspandemia vuotena, kun niitä verrattiin vuosien 2016–2019 keskiarvoon. Suurimpien kaupunkienkin tilitetyt määrät laskivat myös, kun niitä verrattiin vuoden 2016–2019 keskiarvoon. Tuloksista kävi ilmi pääkaupunkiseudun suurimpien kaupunkien ja etenkin Helsingin suuri merkitys tilitettyjen määrien kokonaisuuteen. Matkailumaakunnissakin tilitetyt määrät laskivat ja tässäkin oli selkeästi nähtävissä Helsingin vaikutus tilitettyihin yhteisövero määriin ja tämän myötä kokonaislaskuun matkailumaakunnissa. Elinkeinoelämän keskittymisen ja kansainvälisen verokilpailun vuoksi jatkotutkimusta olisi mahdollista tehdä suuntaan, jossa kunnat saisivat pitää suoraan alueellaan sijaitsevasta yritystoiminnasta kerätyt verotuotot tai suuntaan, jossa tasattaisiin entistä enemmän kuntien välisiä eroja. Tätä aihetta sivuava mielekäs jatkotutkimusaihe olisi pääomaverotulojen ohjaaminen kunnille ja sitä kautta sen vaikutukset kuntien verotuloihin.

Avainsanat: yhteisövero, kunnat, julkisen talouden tasapaino, verojärjestelmä koronaviruspandemia ja value for money.

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
1.1 Johdatus aiheeseen	1
1.2 Tutkimusongelma.....	2
1.3 Aiempi tutkimus.....	4
1.4 Tutkimuskysymys ja tutkimuksen rakenne.....	4
2 EMPIIRINEN OSA	6
2.1 Kvalitatiivinen tutkimusote.....	6
2.2 Analyysimenetelmä	6
3 TUTKIELMAN TEOREETTINEN OSA	9
3.1 Verotulot osana kuntien taloutta	9
3.2 Yleistä kunnan tasapainosta monitulkintaisena ilmiönä	9
3.3 Value for money ja tuloksellisuuskäsitteistö.....	11
3.4 Kuntien verotulot.....	13
3.5 Yhteisöverosta tarkemmin	14
4 AINEISTO	18
4.1 Aineistonkeruu.....	18
4.2 Analyysin käsittely	18
5 ANALYYSIN TULOKSET.....	20
5.1 Analyysi 1	20
5.2 Analyysi 2	22
5.3 Analyysi 3	24
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	26
6.1 Koronaviruspandemian vaikutus tilitettyihin yhteisövero määriin	26
6.2 Tilitetyt määrät ja Value for money.....	27
6.3 Tutkimuksen kritiikki ja jatkotutkimusaiheet.....	29
LÄHTEET	31

Kuvio 1. Tuloksellisuuden monitulkintaisuuden perusmalli (mukaiillen Meklin 2009, 46)..... 13

Kuvio 2. Kuntien verotulot verolajeittain vuonna 2019..... 14

Kuvio 3. Yhteisöveron jako-osuuden havainnollistaminen, case UPM 2013. 16

Kuvio 4. Top 5 yhteisöverojen maksajat vuosina 2014–2019..... 17

Kuvio 5. Kuntien tilitetyt yhteisövero määrät vuosilta 2016–2020. 20

Kuvio 6. Manner-Suomen tilitetyt yhteisöverot 2016–2019 keskiarvo ja vuosi 2020..... 21

<i>Kuvio 7. Tilitetyt yhteisöverot maakuntien mukaan vuonna 2020.</i>	<i>22</i>
<i>Kuvio 8. Suurimpien kaupunkien tilitetyt yhteisöverot 2016–2019 keskiarvo ja vuosi 2020.</i>	<i>23</i>
<i>Kuvio 9. Suurimpien kaupunkien tilitetyt yhteisöverot 2016–2019 keskiarvo ja vuosi 2020 ilman Helsinkiä.</i>	<i>24</i>
<i>Kuvio 10. Suurimpien kaupunkien tilitetyt yhteisöverot 2016–2019 keskiarvo ja vuosi 2020 ilman Uudenmaan suuria kaupunkeja.</i>	<i>24</i>
<i>Kuvio 11. Matkailumaakuntien tilitetyt yhteisöveromäärät 2016–2019 keskiarvo ja 2020.</i>	<i>25</i>

1 JOHDANTO

1.1 Johdatus aiheeseen

Maailman talous ajautui kaaokseen vuonna 2020, kun alun perin Kiinassa Wuhanin kaupungissa todettiin aggressiivisesti tarttuva COVID-19 virus, jota Suomessa kutsutaan koronavirukseksi (THL 2020). Koronavirus levisi nopeasti ympäri Eurooppaa ja myös Suomeen. Koronaviruksen myötä niin Suomi kuin muutkin maailman maat alkoivat käyttää voimakkaita rajoitustoimia viruksen leviämisen estämiseksi. Suomessa valtioneuvosto päätti yhdessä tasavallan presidentin kanssa valmiuslain käyttöönottoasetuksista 16 maaliskuuta 2020. Rajoituksia olivat muun muassa rajojen ja koulujen sulkeminen sekä yleisötilaisuuksien kieltäminen yli 10 hengeltä. (Valtioneuvosto 2020.) Kirjoittaessa tätä tutkielmaa tulee kuluneeksi vuosi koronaviruspandemian alkamisesta Suomessa ja on mielestäni hyvä tuoda esille, minkälaisia rajoittavia toimia Suomessa tehtiin vuonna 2020, koska rajoitustoimilla oli suora yhteys yritystoimintaan ja sitä kautta yhteisöverotuottoihin. Rajoitukset ja suositukset vaihtuivat vuoden 2020 aikana monesti riippuen, millainen oli koronavirustaudin tilanne Suomessa. Suurin vaikutus rajoituksilla oli palvelu-, tapahtuma- ja kulttuurialaan, koska niiden toimintaa rajoitettiin muun muassa asiakaspaikkojen, yleisöpaikkojen asiakaspaikkamäärien, aukiolojen ja anniskeluaikojen suhteen. (Valtioneuvosto 2020.)

Vuoden 2020 neljännellä vuosineljänneksellä palvelualoista heikoiden kehittyi majoitus- ja ravitsemustoiminta, jonka työkorjattuun tuotantoon tuli laskua 35,4 prosenttia, jos sitä vertaa vuoden 2019 vastaavaan ajankohtaan (SVT 2021). Työpäiväkorjauksella tarkoitetaan sitä, että siinä huomioidaan arkipäivien lukumäärän vaihtelusta aiheutuvat tekijät. Käytännössä tämä tarkoittaa juhlapäivien, kuukausien pituuksien ja viikonpäivien huomioimista. (SVT 2021.) Majoitus- ja ravitsemustoimintaan pandemialla oli merkittävät vaikutukset, koska se rajoitti niiden mahdollisuutta harjoittaa elinkeinotoimintaa.

Verotuksella on Suomessa pitkä historia ja sen toimittamisen muodot ovat muuttuneet paljon ajan mittaan. Verottaminen ja verojen taso herättävät ihmisissä paljon tunteita niin, puolesta kuin vastaan, mutta verotuksen avulla rahoitetaan yhteiskunnan oleellisia palveluita, joita käytämme päivittäin. Verotuksella on fiskaalinen tehtävä, joka tarkoittaa, että sen avulla kerätään rahat julkisten palvelujen rahoittamiseen (Penttilä, Nykänen, Nieminen & Isomaa-Myllymäki 2019, 15). Valtio ja kunnat saavat Suomessa jako-osuuksiensa kautta yhteisöverotuloja.

Suomessa pysyvä kruunun verotus on alkanut jo Ruotsin vallan aikana 1200-luvulla ja siihen aikaan veroja kannettiin muun muassa kruunulle, kirkolle, oikeudenkäytölle ja paikallishallinnolle (Verohallinto 2009, 2). Mitä on vero tai verot? Vero on pakollinen maksu, jonka valtio kerää turvatakseen ja ylläpitääkseen yhteiskunnan palveluita ja Suomessa Verohallinto kerää- ja tekee verotuksen (Verohallinto 2021).

Kun puhutaan hyvästä yritysverojärjestelmästä, korostuu sen taloudellinen tehokkuus. Tehokkuudella tarkoitetaan sitä, että se aiheuttaa mahdollisimman vähän taloudellista toimintaa vääristäviä vaikutuksia ja tämän myötä verotus olisi neutraalia. (Penttilä, Nykänen, Nieminen & Isomaa-Myllymäki 2019, 15.) Verotus koskee meitä kaikkia ja olisi hyödyllistä tietää, kuinka koronaviruspandemia vaikutti kuntien yhteisöverotuloihin ja minkälaisia taloudellisia uhkia tai mahdollisuuksia se voi tulevaisuudessa aiheuttaa kunnille. Yhteisöjen maksamat yhteisöverot ovat tärkeitä verotuloja kuntataloudelle ja tämän lisäksi yritykset työllistävät paljon ihmisiä. Nämä samaiset ihmiset maksavat taas ansiotuloistaan veroja, joista kunnat saavat osansa ja tämän myötä kunnat saavat verotuloja, joilla rahoittaa julkisia palveluja.

1.2 Tutkimusongelma

Suomessa kunnat eroavat huomattavasti toisistaan taloudelliselta kehitykseltään ja kunnille ja kuntayhtymillä on suuria eroja tulojen- ja menojen, että kuntatalouden tasapainon kanssa. Eroja selitetään kaupungistumisella, jossa väestö keskittyy muutamille kaupunkiseuduille, joka johtaa verotulojen myönteiseen kehitykseen näillä alueilla, mikä johtaa vahvaan julkistalouteen. Kolikon toisella puolella on taas suuri joukko kuntia, jotka sijaitsevat muuttotappioalueilla, joissa väestön ikääntyminen ja muuttaminen pois johtavat heikkoon kuntatalouden rahoitus pohjaan. (Peni, Riipinen, Tukiainen & Viitala 2021, 27.)

Erityisen vaikean tilanteesta tekee sen, että jo ennen koronavirusta kuntien taloudet olivat huonossa kunnossa. Vuoden 2018 tilinpäätöstietojen mukaan tulos painui negatiiviseksi 196:ssä kunnassa, tämä on kaksi kolmasosaa kunnista, kun vastaavasti vuotta aiemmin negatiivisia tuloksia oli 55 kunnassa. (Miettinen 2019.) Huomioon otettava asia on, että kertaluonteiset koronaviruspandemian takia annetut tuet eivät helpota kuntien talouden haasteita, kuin hetkeksi.

Tutkimuksen tarkoituksena on tiivistettynä tuoda esille Manner-Suomen kuntien tilitettyjen yhteisöverojen tilanne ilman kuntien korotettua ryhmäosuutta yhteisöveron jako-osuuteen. Nykyisessä tilanteessa valtio velkaantui kuntien puolesta ja sai kuntien taloudet näyttämään verovuonna 2020 paremmalta kuin ne oikeasti olivat, näin kävi myös kuntien yhteisöverotulojen kanssa. Peni, Riipinen, Tukiainen & Viitala (2021, 16) mukaan ”Toisaalta verojärjestelmän kokonaisuuden kannalta tulee ottaa huomioon, että kuntatalouden tukeminen yhteisöveron jako-osuuden kasvattamisella alentaa valtion yhteisöverotuottoja”. Valtion talous otti koronaviruspandemian myötä isoimman iskun ja on otettava huomioon, että kokonaisuutena tilitetyt yhteisöverot laskivat Suomessa vuonna 2020 5,2 miljardiin euroon, joka on vähemmän kuin neljän edellisen vuoden keskiarvo 5,68 miljardia euroa (Verohallinto 2021). Mielestäni tämä on hyvä ottaa huomioon ja se toimikin osasyynä sille, miksi halusin tutkia aiheita.

Tutkimuksen ulkopuolelle rajataan korotettu yhteisöveron tuotonosuus. Koronaviruspandemian myötä valtio tuki kuntia kattavasti ja yksi osa näistä toimenpiteistä oli kuntien jako-osuuden korotus yhteisöverotuloista. Tutkimuksen rajauksen syynä on halu nähdä minkälainen vaikutus tilitettyihin yhteisöveromääriin olisi ollut ilman valtion tukea. Rajaus on mielestäni perusteltu, koska jako-osuus oli alun perin 32,13 prosenttia kunnille mutta sitä korotettiin 10 prosentilla osana koronaviruspandemiaan liittyvää kuntien tukemista (Valtiovarainministeriö 2021). Mielestäni oli mielenkiintoista tutkia vaikutuksia ilman valtion korotettua osuutta, koska nämä koronasta aiheutuvat tuet ovat ainutkertaisia, eikä niistä ole tulossa pysyviä kriisin jälkeen. Kuntien jako-osuus palautuu vuonna 2022 34,19 prosenttiin ja tämän myötä kuntien yhteisöverotulot ennustetaan tippuvan vuosista 2020 ja 2021 (Mehtonen 2021, 2).

Toinen rajaus koskee Ahvenanmaan maakuntaa, jota en ottanut tutkimuksessa mukaan. Syy tähän on se, että Ahvenanmaan yhteisöverot tilitetään omina kokonaisuuksinaan ja niiden jako-osuuslaskennat poikkeavat mantereesta (Peni, Riipinen, Tukiainen & Viitala 2021, 29). Päätökseen päädyin, koska se helpotti datan keräämistä ja yhtenäistämistä.

Koronaviruspandemian vaikutusta pyrin tuomaan esille niin, että tutkimuksessa käytetään yhteisöveron tilitettyjä määriä neljältä edeltävältä vuodelta. Tämä lisäsi aikaperspektiiviä, jonka myötä sain enemmän dataa, johon verrata vuotta 2020. Tarkasteluajanjaksona tutkimuksessa toimi vuodet 2016–2020. Yritysten kannattavuuteen vaikuttavia tekijöitä on paljon ja kannattavuus vaihtelee vuodesta toiseen, mikä voidaan nähdä yhteisöverotulojen vaihteluina vuodesta toiseen. (Peni, Riipinen, Tukiainen & Viitala 2021, 61.) Vuosien 2016–2019 keskiarvon vertaamisella vuoden

2020 tilitettyihin määriin, on tarkoituksena vähentää vuosittain tapahtuvaa heilahtelua yhteisvero määrissä.

1.3 Aiempi tutkimus

Aikaisempaa tutkimusta koronaviruspandemian vaikutuksesta yhteisöverojen tuottoon kunnissa on niukasti, mutta yhteisövero tuottojen kehityksestä on varsin tuorettakin tutkimusta, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:9, Kuntien verojärjestelmä: kannustimet, kuntien väliset erot ja skenaario verotuottojen kehityksestä. Kuntaliitolla on kattavia tilastoja koronaviruspandemian vaikutuksista kuntien talouteen erilaisten tilastojen muodossa. Huomasin, että tutkimusta ei ollut aiheesta, kuinka koronaviruspandemia olisi vaikuttanut kuntien talouteen yhteisöverotulojen valossa ilman, että otetaan huomioon korotettua yhteisöveron jako-osuutta. Kunnat ovat omassa toimintakertomuksissaan avanneet tilinpäätöksissä tapahtuneita muutoksia vuoden 2020 osalta, mutta kattavampaa tutkimusta en asiasta löytänyt. Tätä selittää varmasti suurelta osin se, että pandemia on vielä niin tuore ja sitä ei olla ehditty tutkia. Vaihtoehtoinen tapa tutkia aihetta olisi katsoa toteutuneita yhteisöverojen tilitysmääriä korotetun osuuden mukaan.

1.4 Tutkimuskysymys ja tutkimuksen rakenne

Tutkimuskysymyksenä toimii: Miten koronaviruspandemia on vaikuttanut Manner-Suomen kuntien tilitettyihin yhteisöveromääriin vuonna 2020?

Alakysymyksinä ovat:

- 1) Onko koronaviruspandemia vuodella vaikutusta Manner-Suomen kuntien tilitettyihin yhteisövero määriin, jos niitä vertaa vuosien 2016–2019 keskiarvoon?
- 2) Ovatko suurimpien kaupunkien tilitetyt yhteisöveromäärät kasvaneet koronaviruspandemiasta huolimatta, kun niitä vertaa vuosien 2016–2019 keskiarvoon?
- 3) Minkälainen vaikutus vuodella 2020 on niihin maakuntiin ja kuntiin, joissa on paljon matkailutoimintaa, jos niitä verrataan 2016–2019 keskiarvoon?

Tutkimusraportti alkoi johdannosta, missä käytiin läpi tutkimuksen aihe, tutkimusongelma, aiemmat tutkimukset, tutkimuskysymykset ja tutkimuksen rakenne. Seuraavana lukuna toimi empiirinen osa, missä avataan tutkimusmenetelmää, aineistoa, rajauksia ja analyysimenetelmiä. Teoreettinen osa luvussa avataan teoreettinen viitekehys ja tutkimuksen kannalta keskeisimmät käsitteet. Teoreettisen luvun jälkeen siirrytään aineistoon ja analyysin käsittelytapoihin. Tämän jälkeen viidennessä luvussa esitetään tutkimuksen tulokset. Lopuksi tulosten jälkeisessä luvussa pohdintaa keskeisimmistä tuloksista, jonka jälkeen kritiikki tutkimusta kohtaan ja mahdolliset jatkotutkimusaiheet.

2 EMPIIRINEN OSA

2.1 Kvalitatiivinen tutkimusote

Tutkimus toteutettiin empiirisenä katsauksena, joka on toteutettu kvalitatiivisella eli laadullisella menetelmällä. Tutkimuksessa tarkastellaan kuntien tilitettyjä yhteisöveromääriä vuosilta 2016–2020. Laadullisen tutkimuksen erottaa määrällisestä tutkimuksesta, että siinä ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin. Tämän sijasta laadullisessa tutkimuksessa on tavoitteena kuvata jotain ilmiötä tai tapahtumaa, ymmärtää tietynlaista toimintaa tai antaa mielekäs tulkinta ilmiölle. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 3.4.) Laadullisessa tutkimuksessa voidaan katsoa olevan kaksi vaihetta, joita ovat havaintojen pelkistäminen ja arvoituksen ratkaisu mutta tämänlaisen erottelun voi tehdä vain analyttisesti, joten käytännössä ne nivoutuvat aina toisiinsa. Havaintojen tarkastelu tapahtuu tietystä näkökulmasta ja tämän tutkimuksen puitteissa alakysymysten näkökulmasta. Aineistomassasta kerätään havaintoja, jotka ovat olennaisia. Analyysin kohteena olevista havainnoista kerätään ensin hallittava määrä raakahavaintoja ja toisessa vaiheessa karsitaan näitä edelleen harvemmaksi havaintojen joukoksi. (Alasuutari 2011, luku 2.) Tilitetyistä yhteisövero määristä tehtiin keskeisiä havaintoja, jonka jälkeen niistä muodostettiin tutkimuskysymysten puitteissa harvemmat havaintojoukot.

Valmiita aineistoja ja dokumentteja ovat muiden tutkijoiden aineistot, organisaatioiden tai tutkimuslaitosten tulokset. Aina kaikki valmiit aineistot eivät sovellu suoraan tutkimukseen, vaan niitä on muokattava tai rajattava tutkimusintressille sopivaan muotoon. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Tutkimuksessa aineiston keruussa hyödynnettiin valmiita aineistoja, jotka sain Verohallinnon internet-sivuilta. Tämä ratkaisu oli tutkimuksen kannalta luontainen, koska tutkittavasta aiheesta löytyy valmista tilastollista materiaalia. Aineisto kerättiin yhteen Excel tiedostoon, jossa oli jokaisen kunnan tiedot vuosilta 2016–2020.

2.2 Analyysimenetelmä

Analyysimenetelmänä käytetään koodausta. Koodaaminen on moninaisen ja rikkaan aineiston saattamista hallittavampaan muotoon. Koodaaminen ei ole pelkästään tekninen toimenpide, koska luokat ja alaluokat ja niistä muodostettavat aineistokoosteet syntyvät pitkälti koodausprosessin aikana. Koodaamista ohjaavat tutkimuksen ongelma ja keskeiset tutkimuskysymykset, jotka voivat muokkautua tutkimusprosessin aikana. (Juhila 2021.) Tutkimuksessa muodostettiin vuosien 2016–2020 tilitetyistä yhteisöverotulojen määristä luokat, jotka jaettiin alaluokkiin maakuntien mukaan niin, että yksi luokka on 2020 tilitetyt määrät ja toinen luokka on vuosien 2016–2019 keskiarvo.

- Luokka 1) 2020 tilitetyt määrät.
- Luokka 2) 2016–2019 keskiarvo.
- alaluokat: Suuret kaupungit ja matkailumaakunnat.

Koodaaminen tapahtui tutkimuskysymysten pohjalta niin, että keräsin Excel-taulukkoon tarvittavat tiedot jokaisesta alakysymyksestä. Ensimmäinen alakysymys koodattiin niin, että tein jaon vuoden 2020 kuntien summan ja vuosien 2016–2019 summien keskiarvon. Toisessa alakysymyksessä jako tehtiin vuosien osalta samalla tavalla huomioiden vain suurimmat kaupungit molemmista luokista. Kolmannen tutkimuskysymyksen koodaamisessa käytin Tilastokeskuksen tilastoja perusteena. Jako tehtiin maakuntiin, jossa on paljon matkailutoimintaa. Koodaaminen tapahtui aineistovetoisesti, mikä tarkoittaa, että tutkija pyrkii sulkemaan aiemmat käsitteellistykset pois ja koodaaminen tapahtuu tämän myötä raaka- aineistoon pohjautuen (Juhila 2021).

Tutkimuksen valmiit aineistot eivät soveltuneet suoraan tutkimukseen, koska Verohallinnon tilastoista ei löydy tilastoa tilitetyistä määristä 32,13 prosentin jako-osuuden mukaan. Vuodesta 2020 vähensin korotetun yhteisöveron jako-osuuden niin, että käytin Veronsaajien palvelua, josta valitsin koko maan verotulojen seurannasta alavalikon tilitetyt määrät ja vuodeksi 2021. Tämä antoi verovuodelle 2020 yhteisöveron tilitetyksi määräksi 5 194 143 985 €, jonka kerron kuntien osuudelle (32,13 %), joka saatiin, kun otettiin 10 prosenttia pois korotetusta jako-osuudesta (42,13 %). Tästä saatiin määräksi 1 668 878 462 euroa, joka kerrottiin jokaisen kunnan yhteisöveron jako-osuuden mukaan. Jako-osuuden määrän vuodelle 2020 sain suoraan veronsaajien palvelusta, johon se oli laskettu kaikille kunnille valmiiksi, kahden viimeisen valmistuneen verotuksen keskiarvotietojen perusteella.

Vuosien 2016–2019 kuntakohtaisesti tilitetyt määrät sain suoraan veronsaajien palvelusta, jossa oli huomioitu jako-osuus. Tämän aineiston muokkauksen jälkeen aineisto oli saatettu sovellettavaksi tutkimuskäyttöön. Käytin verotietojen keräämiseen vain Verohallinnon tilastoja, se lisäsi

tutkimuksen luotettavuutta, koska kaikki tilastot on saatu samalta Internet-sivulta. Yksittäisten kuntien yhteisöveron jako-osuudet lasketaan verontilityslain 13 §:n mukaan. Laskenta tehdään kahden viimeksi valmistuneen verotuksen tietojen ja vastaavien toimipaikkatietojen perusteella laskettujen kerroinosuuksien keskiarvolla. Esimerkiksi, vuonna 2017 yhteisöveron jako-osuus muodostui vuosien 2014 ja 2015 tietojen perusteella. (Kuntaliitto 2018.)

3 TUTKIELMAN TEOREETTINEN OSA

3.1 Verotulot osana kuntien taloutta

Tämän tutkimuksen pääpaino on kuntien verotuloissa, tarkennettuna kohdeilmionä toimivat kuntien tilitetyt yhteisöveromäärät. Teoreettista viitekehystä ja kuviossa 1 esitettyä tuloksellisuuskäsitteistöä on tarkasteltu tässä tutkimuksessa verotulojen näkökulmasta. Verotulojen osuus on keskimäärin puolet kuntien tuloista ja verotuloilla on suuri merkitys kuntatalouteen (Montell & Strandberg 2019.) Kuntatalouden tasapainon kannalta verotulot näyttelevät suurta roolia ja tässä tutkimuksessa kytkeä kuntatalouteen tehdään verotulojen valossa. Kunnat saavat rahoitusta kolmesta eri lähteestä, joita ovat verotulot, valtionosuudet ja toimintatulot. Verotulot muodostavat suurimman osan kuntien tuloista, mutta tulorakenteessa on eroja kuntien ja kuntayhtymien välillä paljon. (Peni, Riipinen, Tukiainen & Viitala 2021, 8.) Tutkimuksessa käytetään tilitettyjä määriä arvoina ja tätä on syytä avata tarkemmin, jotta muodostuu selkeä kuva, mitä ovat tilitetyt määrät. Verontilityslaisissa säädetään verontilityttämisen perusteista ja luvussa 3 säädetään yhteisöveron tilityttämistä.

4 § Tilitysperuste:

Kullekin veronsaajalle tilityttävät määrät perustuvat veronsaajien verovuosikohtaisiin jako-osuuksiin, jotka määräytyvät siten kuin 2 ja 3 luvussa säädetään.

Ennen jako-osuuden vahvistamista kertyneet tai palautetut määrät käsitellään edellisen verovuoden vastaavan veron yhteydessä. Tilityttävät määrät oikaistaan jako-osuuksien mukaisiksi, kun jako-osuudet on vahvistettu”.

3.2 Yleistä kunnan tasapainosta monitulkintaisena ilmiönä

Mitä ovat kunnat ja mistä niiden rahoitus koostuu? Suomen oikeudessa kunnalla tarkoitetaan paikallista itsehallintoyhteisöä, perustuslaissa ja kuntalaissa tarkoitettua kuntaa. Suomessa on muista maista poiketen vain yksi varsinainen itsehallinnon taso ja se on kunta. (Heuru, Mennola & Ryyänen 2011, 21.) Manner-Suomessa on vuoden 2021 alusta alkaen 293 kuntaa (Kuntaliitto 2020). On syytä

avata paremmin tutkimuksen käsitteitä ymmärtääkseen, mistä kunnille tulee verotuloja ja miten ne vaikuttavat niiden talouteen. Aluksi on syytä määritellä kuntien talouteen vaikuttavia tekijöitä ja mitä tarkoitetaan kuntatalouden tasapainolla, joka määritellään kuntalain 110 §:ssä.

Yleinen käsitys on, että taloudellisesti epätasapainoinen tarkoittaa heikosti menestyvää kuntaa, jolla on vaikeuksia velvollisuuksien hoidossa. Tasapaino on kunnille tärkeää, koska ne ovat julkisen sektorin toimijoita, jotka hoitavat niille annettuja tehtäviä niiden saamalla rahoituksellaan. Kuntien siirtyminen liikekirjanpitoon muutti, miten kuntatalouden tasapainoa ymmärretään. Liikekirjanpidossa tuloslaskelmaan kirjataan tehtävien hoidosta aiheutuneet menot ja niiden saamat tulot. Alijäämä tuloslaskelmassa, tulkitaan niin, ettei kunnan talous ole tasapainossa. (Sinervo 2009, 152.) Kunnat pyrkivät hoitamaan tehtävänsä saamallaan rahoituksella ja ne voivat tuottaa tarjoamansa palvelut itse tai ostaa niitä yksityiseltä tai julkiselta sektorilta. Kunnat joutuvat lisäksi huomioimaan väestön ikääntymisen ja muuttoliikenteen muutokset palvelujen käyttäjissä. Kuntien rahoitus tulee useammasta lähteestä, näitä ovat tuloverot, valtionosuudet, myynti- ja maksutulot. Voidaan huomata, että kunnan talous on monitulkintainen ilmiö. (Sinervo 2009, 152–153.) Verotulot näyttelevät suurta roolia kuntien talouden tasapainon kanssa. Kuntia velvoittaa talouden tasapainovaatimus, joten niiden on saatava tasattua tuloslaskelmat, joko palveluita leikkaamalla tai veroja nostamalla (Sinervo 2009, 153).

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi vuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuusto hyväksyy myös taloussuunnitelman, joka on laadittava kolmella tai useammalle vuodelle. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen ja taseeseen kertynyt alijäämä on katettava enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Taloussuunnitelmassa päätetään toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Koronaviruspandemian myötä kuntalakiin tehtiin muutos 110 a §, jonka myötä alijäämän kattamisen määräaika pidennettiin kahdella vuodelle. Kunnat voivat hakea määräajan pidennystä valtiovarainministeriöstä, joka päättää hyväksytäänkö kunta pidennettyyn määräaikaan. Hakemuksessa tulee olla selvitys covid-19-epidemiasta aiheutuneista taloudellisista vaikutuksista ja suunnitelma talouden tasapainottamiseksi, jossa eritellään toteutettavat toimenpiteet. Tämä määräajan pidentäminen voi tulevaisuudessa tulla eteen, kun luetaan kuntien talousarvioita.

Jos kunnat eivät onnistu tasapainottamaan talouttaan yllä mainittujen lakien puitteissa aktivoituu kuntalain 118 §, joka koskee erityisen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevan kunnan

arviointimenettelyä. En tämän tutkimuksen puitteissa avaa kuntalain 118 §:ää tarkemmin, mutta sen olemassaolo on hyvä mainita ja tuoda esiin.

3.3 Value for money ja tuloksellisuuskäsitteistö

Teoreettisena viitekehyksenä toimii julkisen talousjohtamisen tutkimuksista tunnettu Value for money ajattelu. Value for money (VFM) voidaan nähdä tuloksellisuus käsitteistön taustalla ja se tarkoittaa vastiketta rahoille ja julkishallinnossa se voidaan nähdä vastiketta verovaroille. Verovaroille saadaan vastiketta, kun julkinen hallinto toimii kolmen E:n periaatteiden mukaan. Mitä ovat kolme E:tä? Kolmella E:llä tarkoitetaan economy (taloudellisuus), efficiency (tuottavuus) ja effectiveness (vaikuttavuus). (Meklin 2009, 36.)

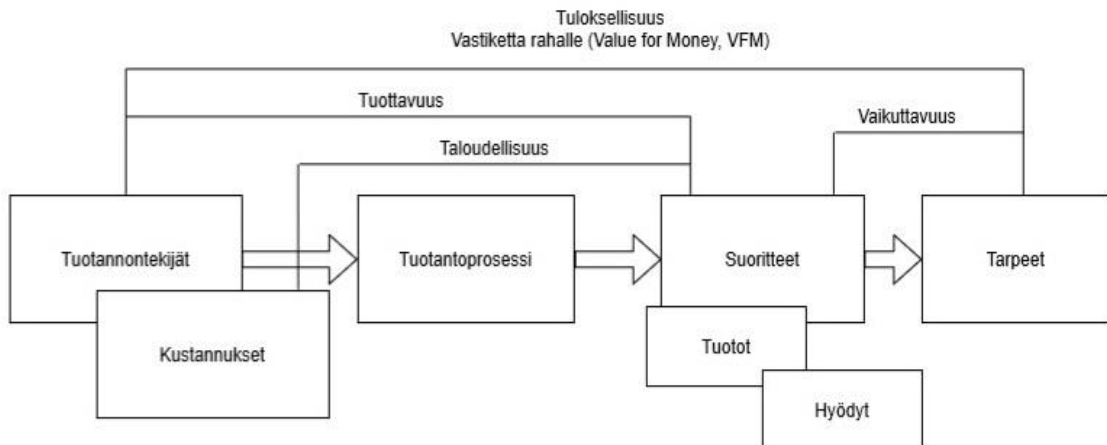
Value for money ajattelu voidaan kytkeä tähän tutkimukseen niin, että julkishallinto eli kunnat ja yritykset, jotka maksavat yhteisöveroa odottavat vastiketta verovaroille. Kunnat voivat toimia tuloksellisesti niin, että ne parantavat elinvoimaisuutta kunnassa tekemällä yhdyskunnan kehittämistyötä, lisäävät elinkeinojen edellytyksiä ja infrastruktuuria sekä huolehtivat ympäristön viihtyvyydestä. Talous on kunnan toiminnan perusta ja täten tavoitteiden määrittelyssä on entistä tärkeämpää huomioida talouden tasapaino. Kunnille tärkeiden verotulojen varmistaminen edellyttää työllisyyden parantamista ja elinkeinojen edistämistä. (Asikainen 2009, 152.) Suomen Yrittäjien vuoden 2020 kuntabarometrissa yrittäjiltä kysyttiin, mitkä ovat kuntien tärkeimmät elinkeinopolitiikan osa-alueet. Tärkeysjärjestyksessä yrittäjät kokivat tärkeimmäksi, päätöksenteon yrittäjälähtöisyyden, elinkeinopolitiikan aseman kunnassa, yrityspalvelut, hankintapolitiikan ja infrastruktuurin, johon kuului liikenneinfrastruktuuri, tietoliikenneyhteydet, kaavoitus ja rakentaminen. (Suomen Yrittäjät 2021, 18.) Yritykset tuovat kunnille elinvoimaa, joka lumipalloilmiön lailla tuo lisää yrityksiä ja väestöä kuntiin, jolla on positiivisia vaikutuksia kuntien verokertymiin ja sitä kautta niiden talouteen.

Tutkimuksen kannalta tärkeitä alakäsitteitä, on syytä avata paremmin ymmärtääkseen julkisen sektorin toimeksiantotaloudellista sekä verorahoitteista luonnetta ja sitä kautta sen tuloksellisuutta. Taloudellisuus tarkoittaa tässä yhteydessä kustannusten ja suoritteiden suhdetta rahamitallisesti. Taloudellisuus kertoo suoritteiden kustannukset ja sitä voidaan käyttää välineenä tiettyjen kriittisten suoritteiden kustannusten seurantaan. Taloudellisuudessa käytetään mittareita, joiden avulla

havainnollistetaan sitä, onko toiminnassa oltu taloudellisia. Esimerkiksi euroa/suorite tai kustannusten muutos/suorite ovat mittareita, joiden avulla pyritään havainnoimaan toiminnan taloudellisuutta (Valtiovarainministeriö 2012).

Tuottavuus kuvaa puolestaan tuotannontekijöiden ja suoritteiden suhdetta määrällisesti. Tuottavuutta määritetään usein työn tuottavuudeksi, millä puolestaan tarkoitetaan sitä, kuinka paljon tuotantoa saadaan käytetyllä työpanoksella aikaan. Voidaan siis sanoa, kuinka tuottavasti työpanosta käytetään arvonlisäyksen aikaansaamiseksi. Työn tuottavuutta mitataan yleensä erilaisilla mittareilla ja työn tuottavuuden kasvulla tarkoitetaan sitä, että tuotos työpanoksen määrää kohden lisääntyy. Tuottavuutta voidaan parantaa monilla eri keinoilla esimerkiksi toimintatapoja muuttamalla ja panoksia kehittämällä. Uusia ratkaisuja voivat olla olemassa olevien tekijöiden parantaminen, niiden uudenlainen yhdistäminen tai täysin uusien palveluiden, tuotteiden tai esimerkiksi uusien jakelukanavien muodostaminen. (Yliherva 2006, 15.)

Kolmas tuloksellisuuden alakäsite, vaikuttavuus, näyttäytyy suoritteiden ja tarpeiden suhteena. (Meklin 2009, 46–47.) Vaikuttavuus ilmaisee onnistumista toiminnan yhteiskunnallisten tai kansalaiseen kohdistuvien tavoitteiden saavuttamisessa. Tämän myötä voidaan usein erottaa toiminnan luonteen mukaan sen vaikuttavuus suhteessa yksittäisiin asiakkaisiin tai vaikuttavuus suhteessa yhteiskuntaan. (Valtionvarainministeriö 2012.) Vaikuttavuutta voidaan määritellä myös tavoiteltujen muutosten kautta, joita tuotetuilla tuotteilla tai palveluilla saadaan asiakkaissa aikaan. Esimerkki tällaisesta muutoksesta on vaikkapa potilaan tervehtyminen lääkäripalveluissa. (Kuntaliitto 2018.) Vaikuttavuuden käsite ei ole niin selkeä tulkintainen kuin taloudellisuus ja tuottavuus, koska sitä on vaikeampaa mitata. Esimerkkinä tästä lääkäripalvelut, jossa potilaan tervehtyminen voi johtua muistakin tekijöistä, kuin esimerkiksi lääkäripalvelussa käynnistä. Tuloksellisuutta voidaan hahmottaa paremmin, kun katsotaan kuviota 1.

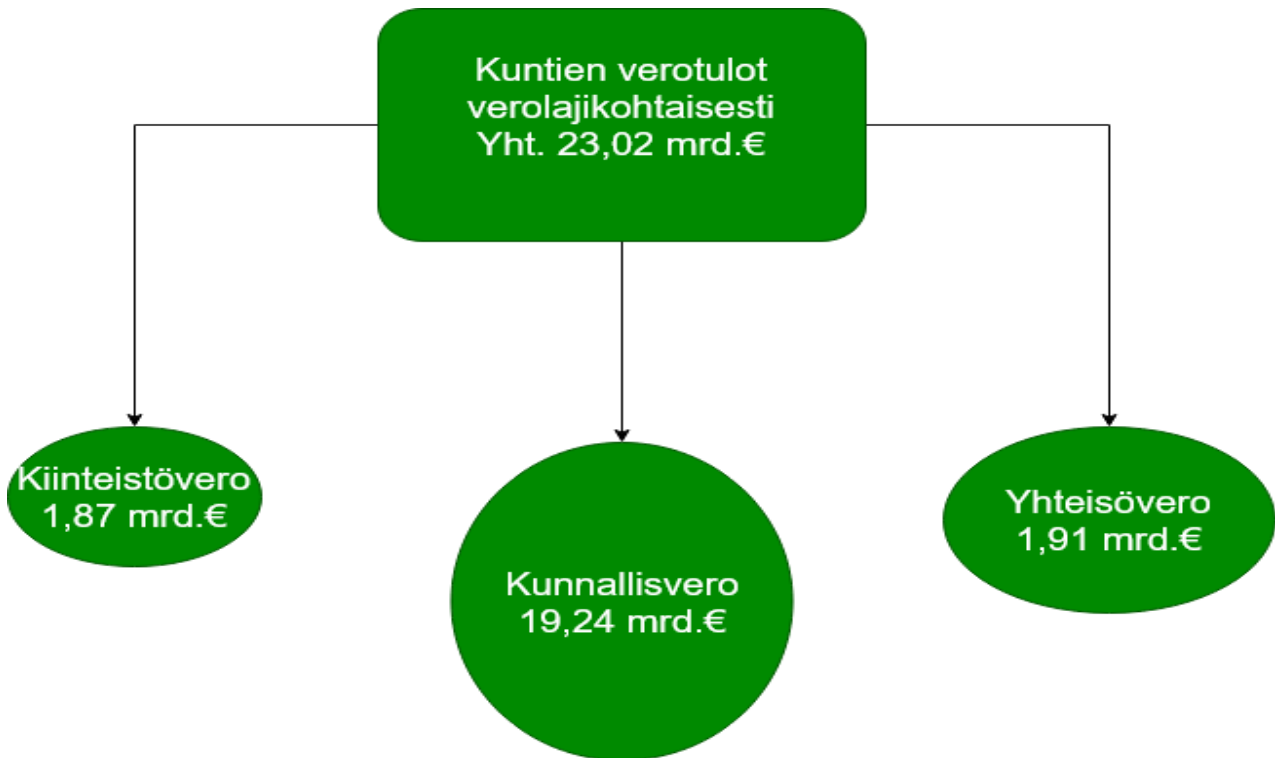

Kuvio 1. Tuloksellisuuden monitulkintaisuuden perusmalli (mukaiillen Meklin 2009, 46).

3.4 Kuntien verotulot

Kunnat saavat verotuloja kolmesta eri lähteestä, joita ovat yhteisövero, kunnallisvero ja kiinteistövero (Mehtonen 2020, 2–3). Seuraavaksi avaan tarkemmin, mitä tai mikä on yhteisövero. Yhteisöveroa maksavat osakeyhtiöt ja muut yhteisöt ja sen määrä on 20 prosenttia yhteisön verotettavasta tulosta. Yhteisön verotettava tulo määräytyy veronalaisten tulojen ja vähennyskelpoisten menojen erotuksesta ja sen saajia ovat kunnat ja valtio. Valtion pysyvä jako-osuus yhteisöveron tuotosta oli verovuonna 2020, 57,87 prosenttia ja kuntien 42,13 prosenttia. Tässä on hyvä huomata, että koronaviruspandemian myötä kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettiin tilapäisesti 10 prosentilla. (Valtiovarainministeriö 2021.) Suomessa laskettiin vuonna 2014 yhteisöverokantaa 24,5 prosentista 20 prosenttiin ja tämän tarkoituksena oli turvata yritysverotuksen kansainvälistä kilpailukykyä, koska monissa maissa oli alennettu yritysveroprosentteja (Veronmaksajain Keskusliitto 2020).

Kuntien verotuloista isoin osa tulee kunnallisverosta tämän jälkeen yhteisöverosta ja kiinteistöverosta. Esimerkiksi vuonna 2019 kuntien verotulot olivat yhteensä 23,02 miljardia euroa, joista kunnallisveron osuus 19,24 miljardia euroa, yhteisöveron osuus 1,91 miljardia euroa ja kiinteistöveron osuus 1,87 miljardia euroa. (Mehtonen 2020, 2.) kuvio 2 havainnollistaa hyvin, kuinka verotulot jakautuivat vuonna 2019.

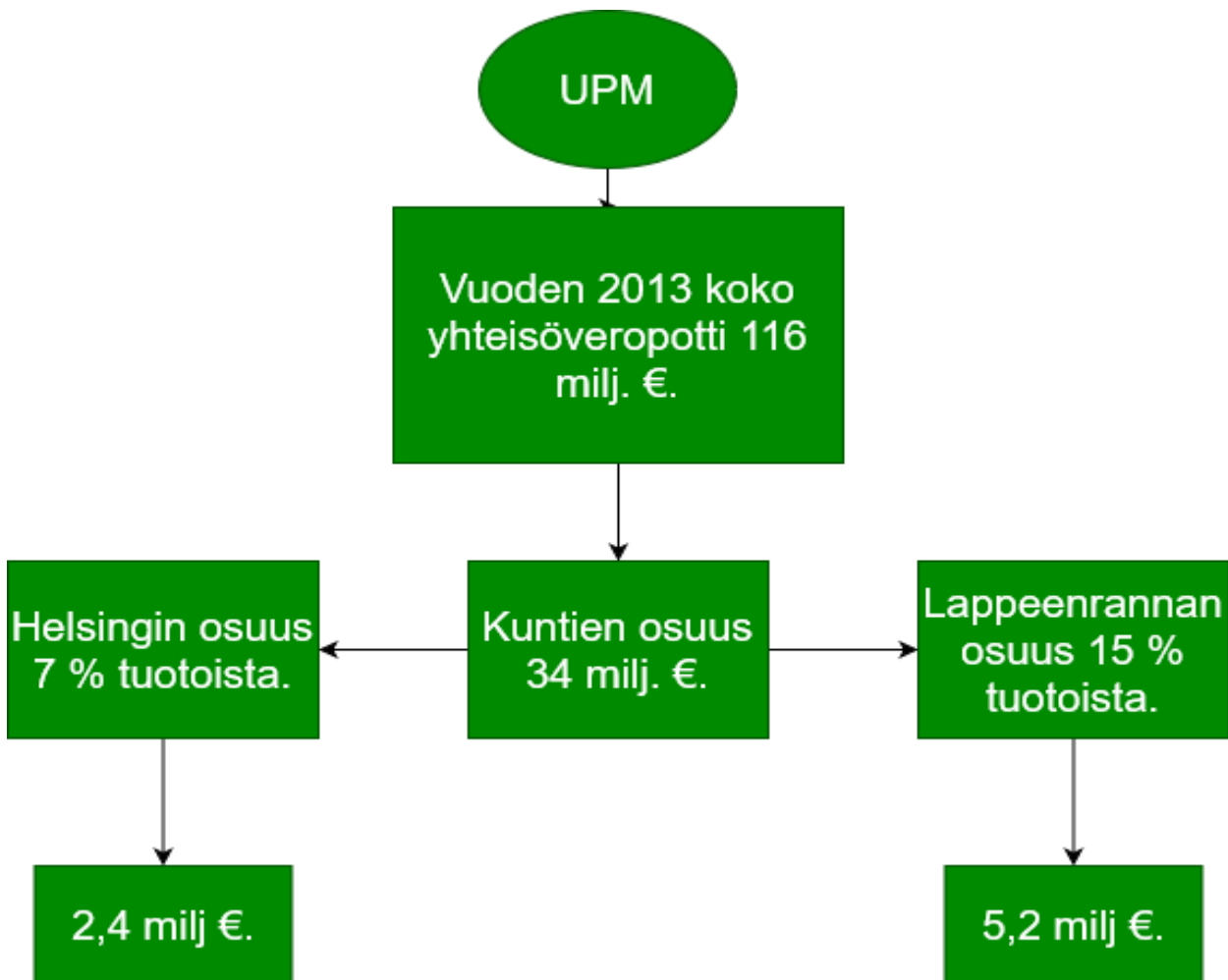
Kuvio 2. Kuntien verotulot verolajeittain vuonna 2019.

3.5 Yhteisöverosta tarkemmin

Kunnat ja valtio ovat verovuodesta 2016 asti olleet ainoat yhteisöveron veronsaajat sitä ennen myös seurakunnat saivat pienen osuuden yhteisöveron tuotosta. Yhteisöt maksavat tuloveroa laskettavasta voitosta 20 prosentin verokannan mukaan. Yhteisöveron prosentuaalisesti määrästä päätetään poliittisilla päätöksillä. Koronaviruspandemian vuoksi kuntien osuus yhteisöveron tuotosta nousi 42,13 prosenttiin. Yhteisövero on toiminut aikaisemminkin valtion rahoituksen ohjausvälineenä, kun vuonna 2009 kuntien osuutta nostettiin kompensoimaan rahoituskriisin negatiivisia vaikutuksia kuntatalouteen. Verontilityslain kolmannessa luvussa on perusteet yhteisöveron tilitykselle ja verovuoden yhteisöverot tilitetään ensin eri veronsaajaryhmien kesken. Kuntaryhmän osuudesta tilitetään kuntakohtaiset osuudet, joka perustuu verontilityslain 13 §:ään. (Hakola & Strandberg 2020.)

Mistä kuntien jako-osuus yhteisöveron määrästä perustuu? Kunnan jako-osuuden perusteena on kahden viimeisimmän valmistuneen verotuksen keskiarvotiedot. Kuntakohtaisten yhteisöverojen osuuksien laskennassa otetaan huomioon kunnassa toimivien yritysten maksamat yhteisöverot. Niiden yhteisöjen ja konsernien, mitkä toimivat useilla kunnilla yhteisöverot jaetaan yritystoimintaerää laskettaessa eri kunnille yrityksen henkilöstömäärien perusteella. Huomioon otettava asia on, että osa yhteisöverosta jaetaan kunnittain niin, että metsästä saatavien kantorahatulojen suhteessa. Kompensaatio johtuu siitä, että puunmyyntitulot eivät ole enää kunnallisverotuksen alaista tuloa. Osa kunnista on metsävaltaisia ja pääosa niiden saadusta yhteisöverosta voi perustua metsäerään, eikä kunnassa toimivien yritysten maksamiin yhteisöveroihin. Metsäerän jako tehdään pinta-alojen suhteessa kuntien kesken. (Hakola & Strandberg 2020.) Tärkeää huomioon otettava asia kuntien jako-osuudessa on, että yritystoiminta- ja metsäeristä yhteisöverojen kuntakohtaisen osuuden määrittäminen tehdään siis näiden kahden edellä mainitun kahden viimeisimmän valmistuneen verovuoden keskiarvon perusteella. (Peni, Riipinen, Tukiainen & Viitala 2021, 29.) Tästä voidaan todeta, että koronaviruspandemia vuosina korkeat yhteisöverotulot saaneet kunnat hyötyvät jako-osuudesta tulevaisuudessa niin, että niiden kuntakohtainen jako-osuus on korkeampi.

Yhteisöveron jako-osuuden monimutkaisuuden vuoksi avaan seuraavaksi hieman, kuinka se toimii, jos yritys tai konserni toimii usealla paikkakunnalla kuten UPM, jota käytän esimerkissäni hyväksi. Vuonna 2013 UPM:n 116 miljoonan yhteisöveropotista kuntaosuus oli 34 miljoonaa euroa ja sen kotikuntana toimi Helsinki, mutta sillä oli paljon toimintaa monissa kunnissa. UPM:n kotikunnan eli Helsingin osuus oli noin 7 prosenttia ja Lappeenrannan oli noin 15 prosenttia, eli käytännössä Helsinki sai 34 miljoonan euron kuntaosuudesta 2,4 miljoonaa euroa ja Lappeenranta 5,2 miljoonaa euroa. Vuonna 2013 yritysten yhteisöverotuotoista valtio sai 68,2, kunnat 29,5 ja seurakunnat 2,4 prosenttia. (Pantzar 2014.) Kuvio 3:sen avulla voi tarkemmin hahmottaa saman konsernin eri paikkakuntien välisestä yhteisöveropotin jaosta.

Kuvio 3. Yhteisöveron jako-osuuden havainnollistaminen, case UPM 2013.

Yhteisöveron ryhmäosuuksista säädetään verontilityslain 12 §:ssä ja aineistosta on hyvä nostaa esiin, että vuosina 2016–2020 yhteisöveron jako-osuuksissa ja tapahtunut pieniä muutoksia. Vuonna 2016 kuntien ryhmäosuus yhteisöverosta oli 30,92 %, vuonna 2017 30,34 %, vuonna 2018 31,35 %, vuonna 2019 31,30 % ja vuonna 2020 42,13 % (Verohallinto, 2021).

Vuonna 2019 Neste Oyj oli Suomen suurin yhteisöveron maksaja 224 miljoonalla eurolla, kun otetaan huomioon kaikki konserniin kuuluvat yhtiöt, toiseksi suurin maksaja oli lääkeyhtiö Bayer 141 miljoonan euron potilla, kolmanneksi suurin maksaja oli pankkipuolelta OP-ryhmä, joka maksoi 134 miljoonaa euroa, neljäntenä metsäyhtiö UPM, joka maksoi koko konserni yhteenlaskettuna 134 miljoonaa euroa ja viidentenä Nordea-konserni 117 miljoonalla eurolla. Seuraavassa kuviossa 4, on havainnollistettu: Top5 taulukko yhteisöverojen maksajat. (Koponen 2020.) Kuvion 4, perusteella voidaan sanoa, että Suomessa on viimeisin kuuden vuoden aikana olleet samat yhtiöt suurimpia yhteisöverojen maksajia. Pieniä poikkeuksia ovat Supercell vuosina 2015 ja 2016 ja Kahon vuonna

2016. Mielenkiintoinen tapaus on Kahon vuoden 2016 listan kärjessä. Kahon 3 oli japanilaisen Softpankin tytäryhtiö, joka perustettiin Suomeen Supercell kauppaa varten (Karismo & Tebest 2017).

Kuvio 4. Top 5 yhteisöverojen maksajat vuosina 2014–2019.

4 AINEISTO

4.1 Aineistonkeruu

Tutkimuksen aineistonkeruu toteutettiin Verohallinnon veronsaajien palvelusta saaduista verotiedoista, joista keräsin kuntien tilitetyt yhteisövero määrät vuosilta 2016–2020. Tutkimuskohteena toimii kaikki Manner-Suomen maakunnat ja kunnat. Tutkimuksessa on mukana 293 kuntaa, joka vastaa kuntien määrää vuonna 2021. Vuoden 2016 jälkeen on tapahtunut muutamia kuntaliitoksia. (Kuntaliitto 2020.) Tämä on otettava huomioon tutkimuksessa niin, että tilastot on kerätty vuoden 2021 kuntien lukumäärän mukaan.

Kuvioissa on käytetty miljoonia arvoina, koska se selkeyttää ja helpottaa datan tulkitsemista. Suurimpien kaupunkien rajauksena käytetään samoja numeraalisia arvoja, kun (Peni, Riipinen, Tukiainen & Viitala (2021) tutkimuksessa. Suurimmat kaupungit määritetään asukasluvun mukaan niin, että yli 100 000 asukaan kaupungit luokitellaan suuriksi kaupungeiksi. Näitä löytyi Manner-Suomesta yhdeksän ja nämä kaupungit ovat Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Oulu, Jyväskylä, Kuopio ja Lahti. Tiedot asukasluvuista sain Tilastokeskuksen tilastosta väestörakenteen ennakkotiedot alueittain, tutkimuksessa käytin vuoden 2021 asukasluku tietoja. (SVT 2020.)

Manner-Suomen kuntien tilitetyt yhteisövero määrät vuosilta 2016–2020 löytyvät Verohallinnon tietokannasta, veronsaajien palvelut Internet-sivuilta. Veronsaajien palvelusta löytyy yhteisöverotulojen tilitetyt määrät. Veronsaajien palvelu tarjoaa tietoa veronsaajien verotuloista ja niiden perusteena olevista veroista ja jakoperusteista verotulojen seurantaan. Palvelu helpottaa talouden suunnittelua ja verotulotiedot löytyvät koko maan tasolla, kuten myös jako-osuustiedot kaikilta aktiivisilta verovuosilta. (Verohallinto, 2021.)

4.2 Analyysin käsittely

Aineiston käsittelin Excel taulukkolaskentaohjelmalla, johon tiedot oli jo valmiiksi tallennettu. Excel oli luonnollinen valinta aineiston käsittelyyn, koska se sisältää hyvät laskentaohjelmat ja sen avulla

pystyy tekemään kuvailevia analyyseja. Analyysi tehtiin tutkimuskysymysten perusteella, jotka toimivat hypoteeseina. Alakysymykset toimivat luvussa 5 analyysin kohteina niiden numerojärjestyksessä.

Ensimmäisenä alakysymyksenä: Onko koronaviruspandemia vuodella 2020 vaikutusta Manner-Suomen kuntien tilitettyihin yhteisöveromääriin, jos niitä vertaa vuosien 2016–2019 keskiarvoon? Tämä aineisto käsiteltiin Excel-sovelluksessa, jossa laskin vuosien 2016–2019 tilitettyjen määrän keskiarvon ja vertailin niitä vuoden 2020 tilitettyihin arvoihin. Yhteisöverotuoton määrä riippuu suoraan yritysten liiketoiminnan kannattavuuden kehityksestä. Kannattavuudella ei ole trendiä, joka tarkoittaa, että se ei kehity suuntaan tai toiseen trendinomaisesti. Liiketoiminnan kannattavuuteen vaikuttaa vahvasti talouden suhdannevaihtelut. (Peni, Riipinen, Tukiainen & Viitala (2021.) Hypoteesi perustuu siihen, että koronaviruspandemia aiheuttaa talouden negatiivisen suhdannevaihtelun, joka puolestaan vaikuttaa kannattavuuteen. Neljän edellisen vuoden tilitettyjen summien keskiarvon vertailun myötä sain paremmin tuotua esiin koronaviruspandemian vaikutusta vuoden 2020 tilitettyihin määriin. Vuosien 2016–2019 keskiarvon käyttäminen tasoittaa kannattavuuden ja suhdannevaihtelujen heilahteluja.

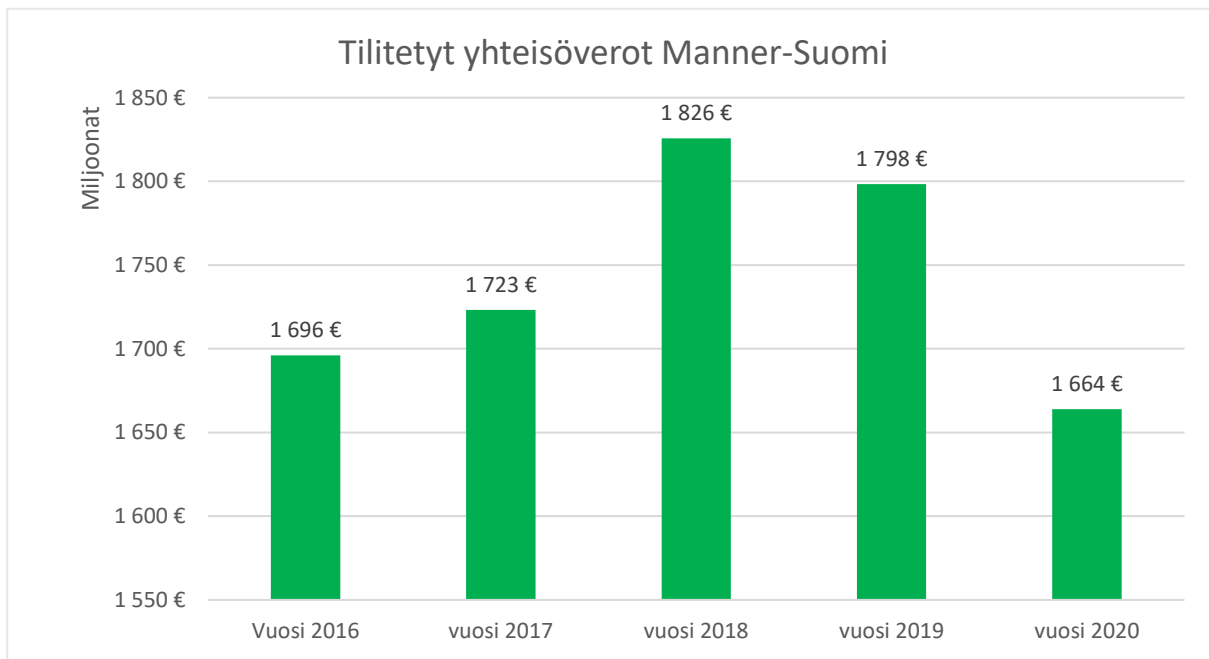
Toisena alakysymyksenä: Ovatko suurimpien kaupunkien tilitetyt yhteisöveromäärät kasvaneet koronaviruspandemiasta huolimatta, kun niitä vertaa vuosien 2016–2019 keskiarvoon. Tähän tutkimuskysymykseen käytin myös Excel-sovellusta, josta laskin tutkimusaineistosta suurimpien kaupunkien 2016–2019 keskiarvon tilitetyistä määristä, jota vertasin suurimpien kaupunkien vuoden 2020 tilitettyihin määriin.

Kolmantena alakysymyksenä: Minkälainen vaikutus vuodella 2020 on niihin maakuntiin ja kuntiin, joissa on paljon matkailutoimintaa, jos niitä verrataan 2016–2019 keskiarvoon? Matkailumaakuntien määrittelyyn käytin Tilastokeskuksen Suomalaisten kotimaanmatkailun tilastoa. Vuosilta 2016–2020 saaduista matkailukohteista, keräsin Excel-taulukon maakunnat, jotka esiintyivät suosituimpina maakuntina tilastoissa vuosina 2016–2020. Näitä maakuntia olivat Lappi, Uusimaa, Pohjois-Pohjanmaa ja Pirkanmaa. Tilastokeskuksen tilaistoissa kotimaanmatkat luokitellaan vapaa-ajanmatkoihin, mikä tarkoittaa, että niiden aikana on käytetty maksullista majoitusta, vapaa-ajan ilmaismatkoja sekä työ- ja kokousmatkoja. (SVT 2017, 2018, 2019, 2020, 2021.)

5 ANALYYSIN TULOKSET

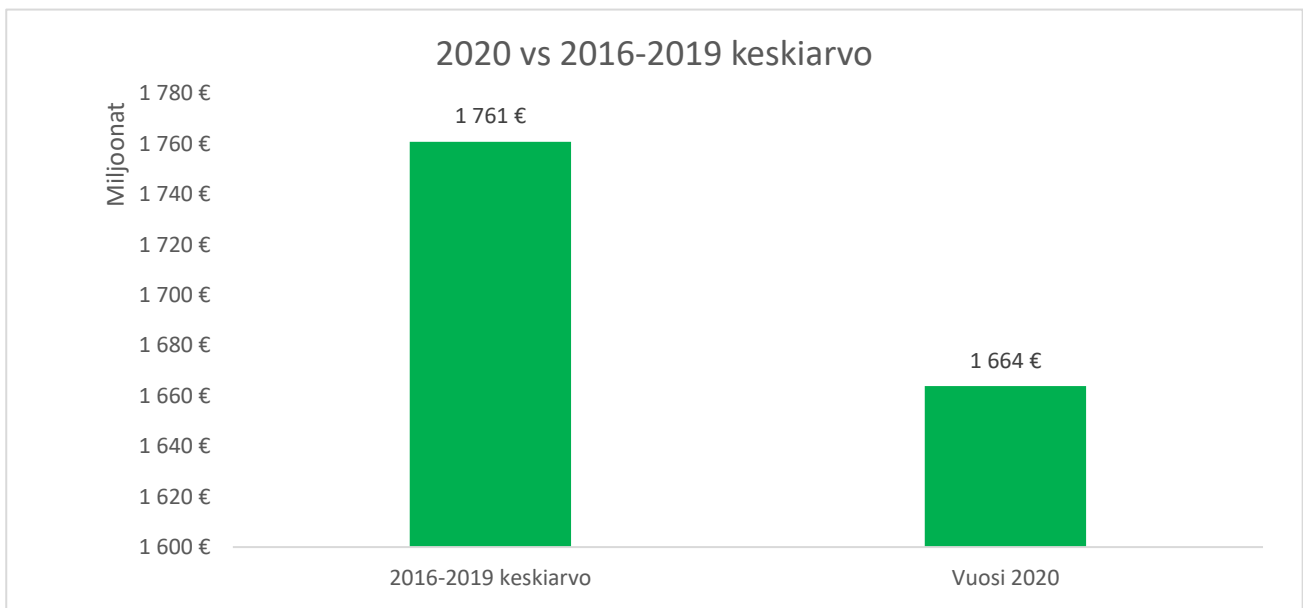
5.1 Analyysi 1

Koronaviruspandemian vaikutus tilitettyihin yhteisövero määriin jaotellaan analyysin tuloksissa alakysymysten järjestyksessä. 1) Onko koronaviruspandemia vuodella vaikutusta Manner-Suomen kuntien tilitettyihin yhteisövero määriin, jos niitä vertaa vuosien 2016–2019 keskiarvoon? 2) Ovatko suurimpien kaupunkien tilitetyt yhteisöveromäärät kasvaneet koronaviruspandemiasta huolimatta, kun niitä vertaa vuosien 2016–2019 keskiarvoon? 3) Minkälainen vaikutus vuodella 2020 on niihin maakuntiin ja kuntiin, joissa on paljon matkailutoimintaa, jos niitä verrataan 2016–2019 keskiarvoon? Kuviossa 5 on Manner-Suomen tilitetyt yhteisövero määrät vuosilta 2016–2020, josta voidaan nähdä, että koronaviruspandemia vuotena 2020 on kertynyt vähiten tilitettyjä yhteisöveroja. Vuonna 2020 tilitetyt yhteisöverot olivat 1,66 miljardia euroa, kun taas vuotta aikaisemmin ne olivat noin 1.79 miljardia. Tarkasteluajanjaksosta vuonna 2018 tilitettiin eniten yhteisöveroja 1,82 miljardia.

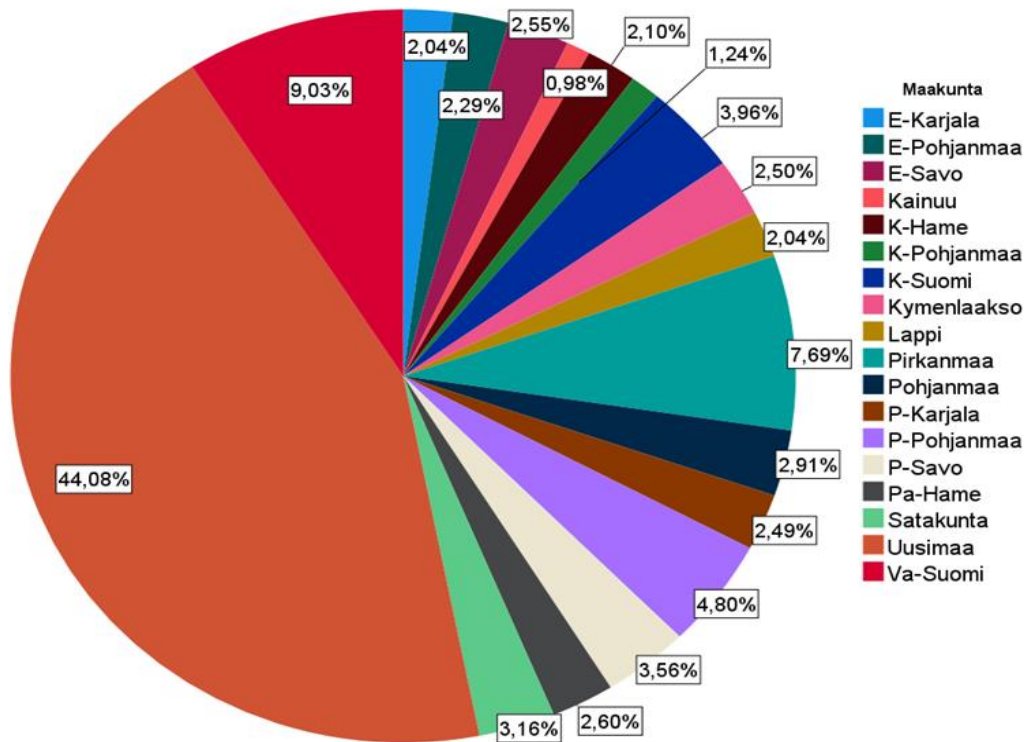
Kuvio 5. Kuntien tilitetyt yhteisövero määrät vuosilta 2016–2020.

Kun tarkastellaan aineistosta Manner-Suomen kuntien tilannetta, missä vertaillaan vuotta 2020 vuosien 2016–2019 tilitettyjen määrien keskiarvoon on laskua 97 miljoonaa euroa, kuten kuviosta 6 nähdään. Vuonna 2020 tilitetyt yhteisöverot olivat 1,64 miljardia euroa, kun taas vuosien 2016–2019 keskiarvo oli 1,76 miljardia. Vuoden 2016–2019 keskiarvosta on laskua 5,5 prosenttia. Analyysi on, että tilitettyjen yhteisöverojen määrä laski Manner-Suomessa vuonna 2020, kun sitä verrataan 2016–2019 keskiarvoon.

Kuvio 6. Manner-Suomen tilitetyt yhteisöverot 2016–2019 keskiarvo ja vuosi 2020.

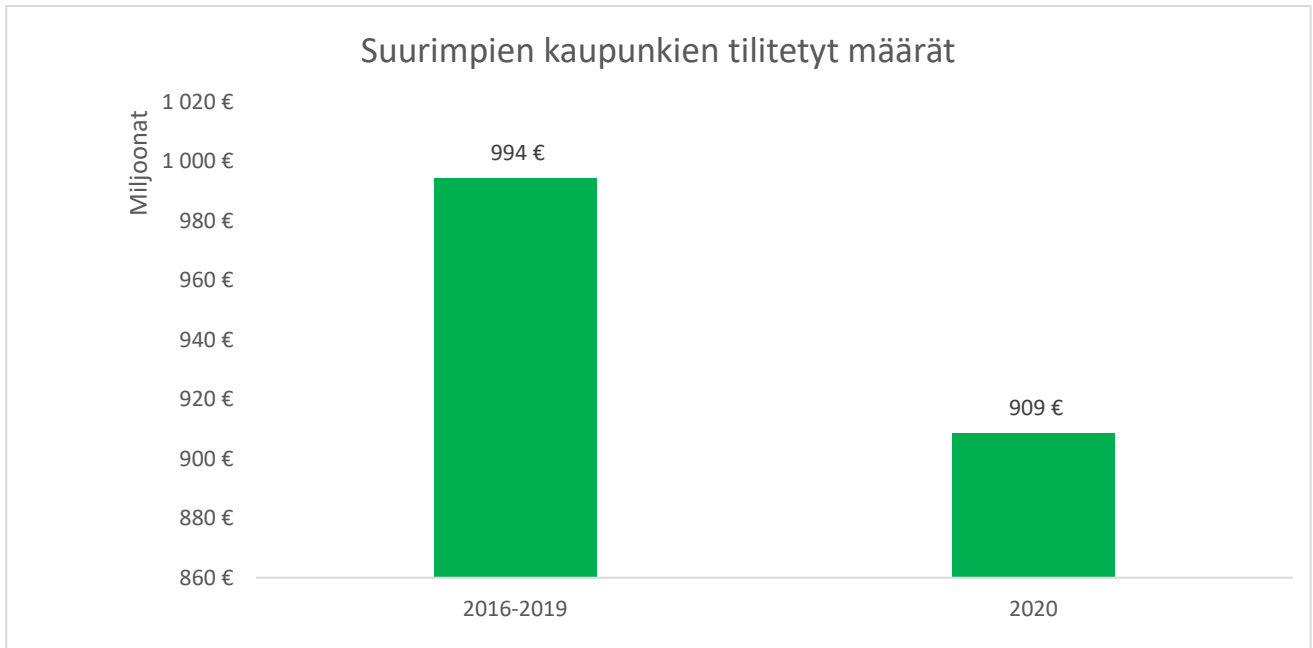
Tilitettyjen yhteisöverojen jakautuminen maakuntien mukaan vuonna 2020 on havainnollistettu kuviossa 7, josta voidaan nähdä, että Uudenmaan maakunnasta tuli 44.08 % kaikista tilitetyistä yhteisöveroista. Tämän jälkeen toiseksi suurimpana Varsinais-Suomi 9.03 % ja kolmantena Pirkanmaa 7.69 %. Nämä kolme maakuntaa muodostavat siis 60.8 % tilitetyistä yhteisövero määräistä, joten voidaan todeta, että muutamilla maakunnilla on suuri vaikutus tilitettyihin kokonaismääriin.

Kuvio 7. Tilitetyt yhteisöverot maakuntien mukaan vuonna 2020.

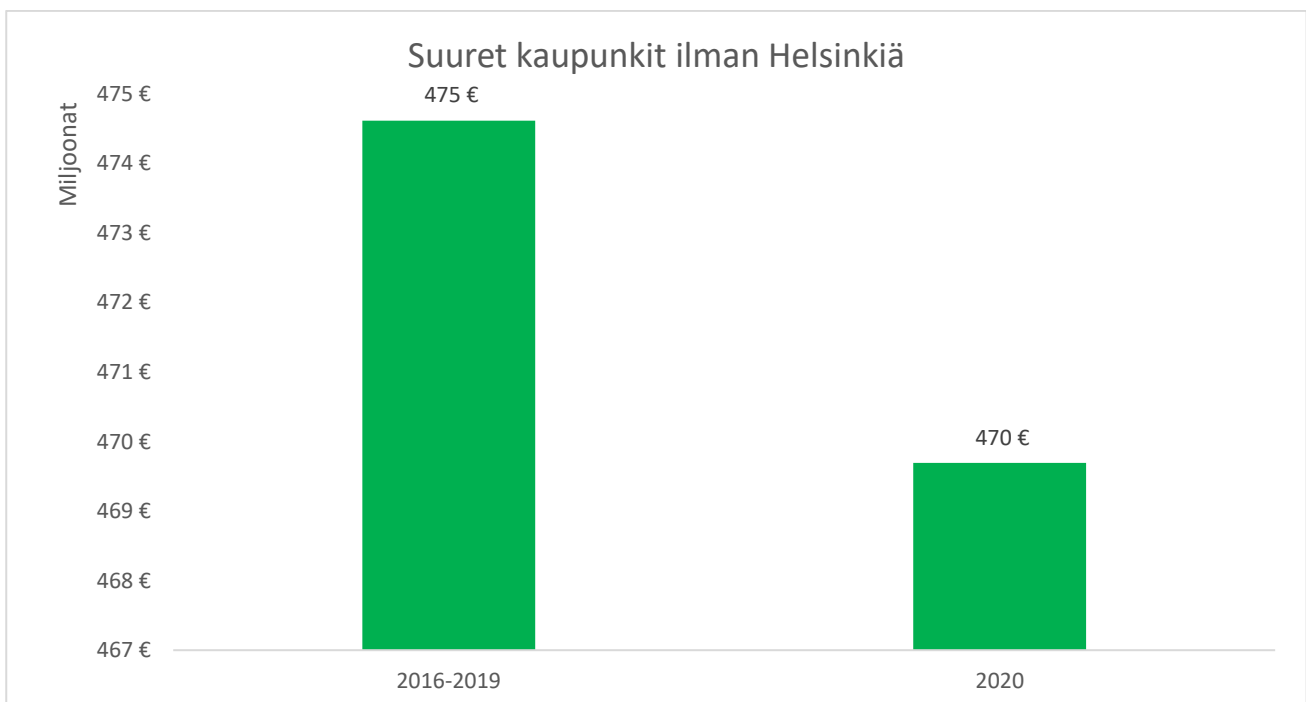
5.2 Analyysi 2

Alakysymys 2: Ovatko suurimpien kaupunkien tilitetyt yhteisöveromäärät kasvaneet koronaviruspandemiasta huolimatta, kun niitä vertaa vuosien 2016–2019 keskiarvoon? Suurimpien kaupunkien tilitetyt määrät olivat vähemmän vuonna 2020, kuin vuosien 2016–2019 keskiarvo, joten voidaan todeta, että hypoteesi osoittautui vääräksi. Eroa vertailukohteilla oli 85 miljoonaa euroa, kuten kuviosta 8 nähdään.

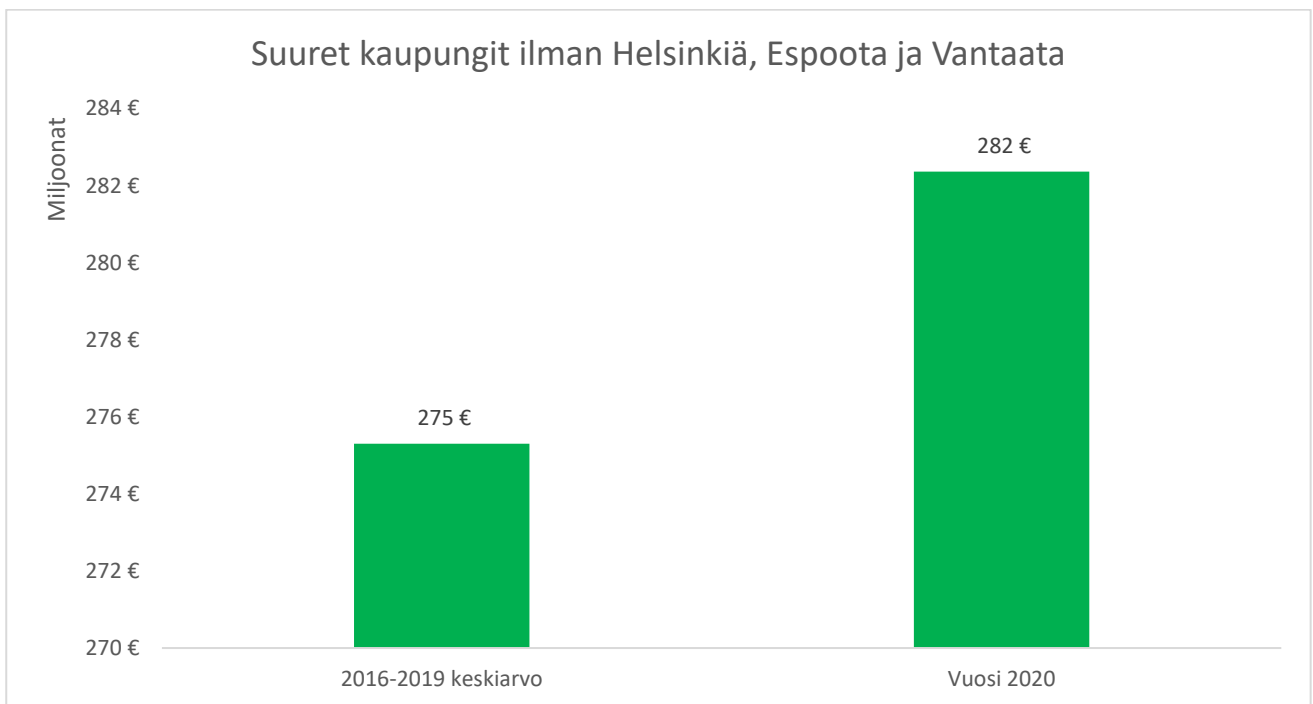
Kuvio 8. Suurimpien kaupunkien tilitetyt yhteisöverot 2016–2019 keskiarvo ja vuosi 2020.

Mielenkiintoisena huomina voidaan nähdä, kuinka merkittävä osuus Helsingillä on tilitetyistä määristä. Vuonna 2020 Helsingin tilitetyt yhteisöveromäärät olivat 439 miljoonaa euroa, kun muiden Manner-Suomen suurien kaupunkien tilitetty määrä oli 470 miljoonaa euroa. Kuten kuvio 9 osoittaa, jos Helsinkiä lasketa niin vuoden 2020 tilitetyissä määrissä ei ole eroa vuosien 2016–2019 keskiarvoon enää, kuin 5 miljoonaa euroa.

Kuvio 9. Suurimpien kaupunkien tilitetyt yhteisöverot 2016–2019 keskiarvo ja vuosi 2020 ilman Helsinkiä.

Tuloksista nousi esiin suurimpien kaupunkien kohdalla, että ilman Uudenmaan suuria kaupungeja Helsinkiä, Espoota ja Vantaata vuoden 2020 tilitetyt määrät olivat muissa suurissa kaupungeissa korkeammat kuin vuosien 2016–2019 tilitettyjen määrien keskiarvo. Eroa oli 7 miljoonaa euroa, kuten kuvio 10 osoittaa ja voidaan ainakin osittain todeta, että muihin suuriin kaupunkiin koronaviruspandemia ei näytä vaikuttaneen samalla tavalla kuin Uudenmaan suuriin kaupunkiin.

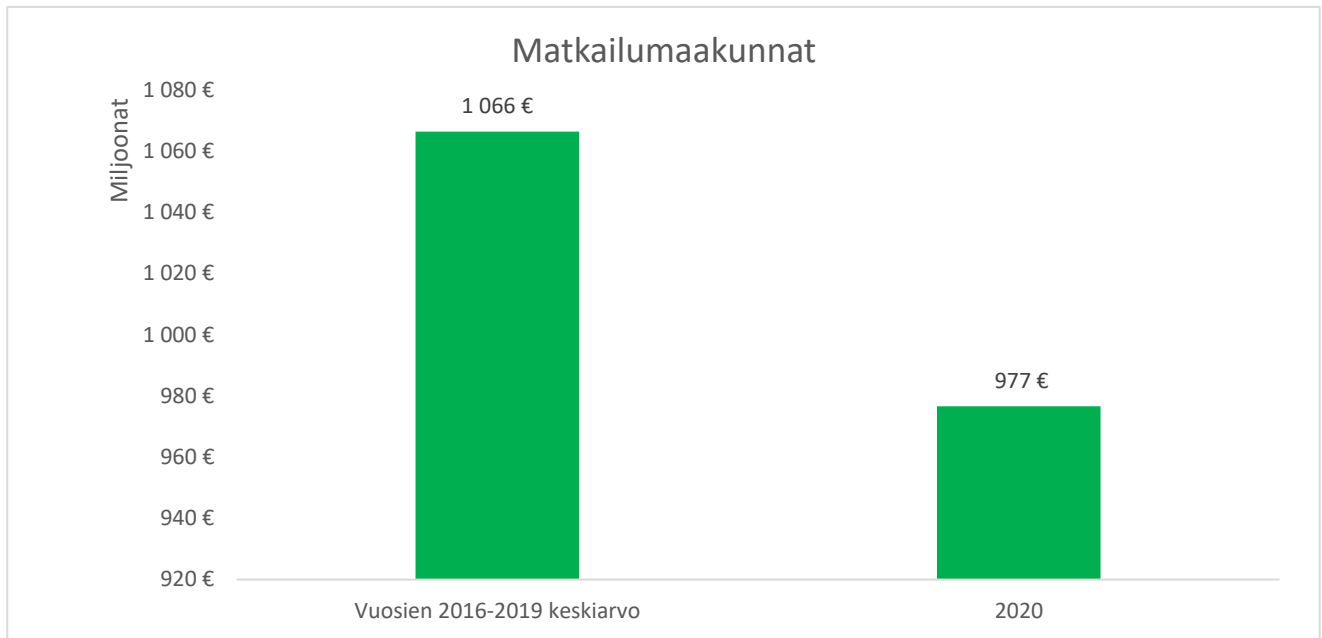

Kuvio 10. Suurimpien kaupunkien tilitetyt yhteisöverot 2016–2019 keskiarvo ja vuosi 2020 ilman Uudenmaan suuria kaupungeja.

5.3 Analyysi 3

Aluksi esittelen kokonaisvaltaisen tilanteen matkailumaakuntien tilitetyistä määristä, jonka jälkeen kertaus erikseen kaikista matkailumaakuntien luvuista. Analyysin tuloksista voidaan nähdä, että tämän tutkimuksen puitteissa valituissa matkailumaakunnissa vuonna 2020 tilitetyt yhteisöverot

laskivat, jos niitä verrataan yhtenä vuosien 2016–2019 keskiarvoon. Vuoden 2020 tilitetyt määrät olivat 977 miljoonaa euroa ja vuosien 2016–2019 keskiarvo 1066 miljoonaa euroa. Koronaviruspandemia vuoden luvut ovat 89 miljoonaa euroa vähemmän, kuin vuosien 2016–2019 keskiarvo.

Kuvio 11. Matkailumaakuntien tilitetyt yhteisöveromäärät 2016–2019 keskiarvo ja 2020.

Lapin maakunnassa tilitetyt yhteisöveromäärät laskivat vuonna 2020, kun niitä vertaa vuosien 2016–2019 keskiarvoon. Vuonna 2020 tilitetyt määrät olivat 34 miljoonaa euroa, vuosien 2016–2019 keskiarvo oli 37 miljoonaa euroa, jonka myötä laskua on 3 miljoonaa euroa. Uudenmaan maakunnassa tilitetyt määrät laskivat myös vuonna 2020, kun niitä verrataan vuosien 2016–2019 keskiarvoon. Laskua tilitetyissä määrissä 92 miljoonaa euroa, kun verrataan 2016–2019 keskiarvoihin. Pohjois-Pohjanmaalla tilitetyt yhteisövero määrät laskivat vuonna 2020, kun niitä vertaa vuosien 2016.2019 keskiarvoon. Vuoden 2020 tilitetyt määrät olivat 80 miljoonaa euroa, kun taas vuosien 2016–2019 keskiarvo oli 83 miljoonaa euroa, joten laskua oli 3 miljoonaa euroa. Pirkanmaa oli ainoa maakunta, jossa tilitetyt yhteisöverot olivat enemmän vuonna 2020, kun niitä verrataan vuosien 2016–2019 keskiarvoon. Vuoden 2020 tilitetty määrä oli 129 miljoonaa euroa, kun taas vuosien 2016–2019 keskiarvo oli 121 miljoonaa, eroa oli 8 miljoonaa euroa vuoden 2020 eduksi.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Koronaviruspandemian vaikutus tilitettyihin yhteisöveromääriin

Tämän tutkimuksen puitteissa tehdyssä rajauksessa, jossa kuntien yhteisöverotuloja tarkasteltiin tilanteessa, jossa ei huomioida korotettua yhteisöveron jako-osuutta, voidaan nähdä ero tilitetyissä määrissä muihin vuosiin. Ero voidaan nähdä, vaikka kuntien ryhmäosuus yhteisöverosta oli suurempi vuonna 2020, kuin muina tutkimuksen vuosina. Tällä tarkoitetaan että, kuntien jako-osuus prosentti oli korkein tutkimuksen tarkasteluajanjaksona olevista vuosista (**32,13 %**). Vuonna 2016 kuntien ryhmäosuus yhteisöverosta oli 30,92 %, vuonna 2017 30,34 %, vuonna 2018 31,35 % ja vuonna 2019 31,30 % (Verohallinto, 2021).

Analyysin tuloksista voidaan sanoa, että koronaviruspandemialla oli negatiivinen vaikutus tilitettyihin yhteisöveromääriin vuonna 2020. Manner-Suomen kuntien tilitetyt yhteisöveromäärät laskivat 97 miljoonaa euroa vuosien 2016–2019 keskiarvosta. Suurimpien kaupunkien osalta koronaviruspandemia vuodella oli myös negatiivinen vaikutus tilitettyihin määrisiin, kun niitä vertaa vuosien 2016–2019 keskiarvoon. Huomattavaa on, että Peni, Riipinen, Tukiainen & Viitala (2021, 50) mukaan ”Odotusten mukaisesti kaikkein suurimmat kunnat erottuvat valtaosasta muista kuntakoryhmistä korkeammalla tuotolla. Tässä näkyy elinkeinotoiminnan keskittyminen Suomessa suuriin kaupunkeihin ja aivan erityisesti pääkaupunkiseudulle”. Pääkaupunkiseudun ja Helsingin vaikutus oli suuri tilitetyistä määristä ja Helsingin pudottaminen suurten kaupunkien vertailusta pois tasoitti tilannetta niin, että eroa oli enää 5 miljoonaa euroa vuosien 2016–2019 keskiarvon eduksi.

Tilanteessa, jossa verrataan muita suuria kaupunkeja ilman pääkaupunkiseudun suuria kaupunkeja Helsinkiä, Espoota ja Vantaata, ovat vuoden 2020 tilitetyt määrät suuremmat kuin vuosien 2016–2019 keskiarvo. Empiirisesti voidaan todeta, että elinkeinoelämän keskittyminen ei ole ainakaan hidastanut vuonna 2020, jos ei oteta Uudenmaan suuria kaupunkeja mukaan. Toinen tärkeä asia, johon kannattaa kiinnittää huomiota on pääkaupunkiseudun ja Helsingin merkitys, koska kuten (Peni, Riipinen, Tukiainen & Viitala (2021) tutkimuksessa todetaan, että elinkeinotoiminta keskittyy suuriin kaupunkeihin. Tämän merkitys näkyy siinä, että ne tilittävät suurimman osan yhteisöveromääristä. Koska suuret kaupungit tilittävät suurimman osan tilitetyistä yhteisöveroista on luontaista, että kun

talouteen iskee, negatiivinen suhdannevaihtelu on sillä vaikutusta elinkeinotoiminnan keskittymisen vuoksi suurien kaupunkien tilitettyihin yhteisöveromääriin.

Koronaviruspandemialla oli negatiivinen vaikutus matkailumaakuntien tilitettyihin yhteisöveromääriin, jos niitä tarkastellaan kokonaisuutena. Vuosien 2016–2019 keskiarvosta vuoden 2020 määrä tippui 89 miljoonaa euroa. Muiden kuin Uudenmaan maakunnan osalta voidaan sanoa, että koronaviruspandemialla ei ollut suurta eroa vuoden 2020 määrällä ja vuosien 2016–2019 keskiarvolla. Pirkanmaalla oli jopa korkeammat tilitetyt yhteisövero määrät vuonna 2020 kuin vuosien 2016–2019 keskiarvo. Lapissa tilitetyt määrät laskivat 3 miljoonalla eurolla, Uudellamaalla 92 miljoonalla eurolla, Pohjois-Pohjanmaalla 3 miljoonalla eurolla mutta Pirkanmaalla määrät nousivat 8 miljoonalla eurolla.

Vuoden 2020 alku käynnistyi positiivisesti, kun tammi-helmikuussa yöpymisten määrä kasvoi 7–8 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna. Maaliskuussa alkanut pandemia vähensi matkailijamääriä paljon ja majoitusliikkeissä yöpymiset vähenivät tuntuvasti. Kotimaisten matkailijoiden yöpymiset vähenivät huhtikuussa 86 prosenttia ja ulkomaisten matkailijoiden yöpymiset vähenivät vielä enemmän, laskua oli 95 prosenttia. (SVT 2021.) On hyvä huomata, että koronaviruspandemia vaikutti kymmenenä kuukautena vuonna 2020. Tutkimuksen tuloksia tukee Tilastokeskuksen tilasto, jonka mukaan Uudellamaalla kotimaiset yöpymiset vähenivät 45 prosenttia, jossa Helsingissä laskua tuli 46 prosenttia ja Vantaalla 56 prosenttia. Uudellamaalla laskua tuli selvästi eniten tilitetyissä yhteisövero määrissä, kun katsotaan tutkimuksessa rajattuja matkailumaakuntia. Pohjois-Pohjanmaalla kotimaiset yöpymiset laskivat 7 prosenttia ja Lapissa 15 prosenttia. (SVT 2021.) Pohjois-Pohjanmaan -ja Lapin maakunnissa vuoden 2020 tilitetyissä määrissä ja vuosien 2016–2019 keskiarvossa oli eroa 3 miljoonaa euroa kummassakin maakunnassa vuosien 2016–2019 keskiarvon eduksi. Tutkimuksen tuloksista voidaan nähdä yhteys, että matkailumaakunnissa tilitetyt määrät ovat tippuneet koronaviruspandemian vaikutuksesta.

6.2 Tilitetyt määrät ja Value for money

Koronaviruspandemian verovaikutusta tilitettyihin yhteisövero määriin vuosilta 2016–2020 on tarkasteltu aiemmissa kappaleissa. Seuraavana tarkastelu kohdistuu yhdistämällä tilitetyt yhteisöverot tutkimuksessa esitettyyn Value for money ajatteluun (VMF) ja siihen taustalla vaikuttavaan tuloksellisuuskäsitteistöön. Kappaleessa 3.3 on avattu Value for money käsitettä ja siihen liittyvää

tuloksellisuuskäsitteistöä. Value for money ajattelussa julkishallinto eli kunnat saavat yhteisöverotuloja, joita maksavat yritykset, jotka puolestaan odottavat vastiketta verovaroille. Analyysin tuloksista on muodostettu tuloksellisuus pääluokan alle kolme alaluokkaa, joita ovat taloudellisuus, tuottavuus ja vaikuttavuus. Pääluvun tavoitteena on vastata teorian ja analyysin tulosten perusteella tutkimuskysymykseen: Miten koronaviruspandemian on vaikuttanut Manner-Suomen kuntien tilitettyihin yhteisöveromääriin vuonna 2020? Analyysin tuloksista voidaan alakysymysten perusteella sanoa, että tilitetyt yhteisövero määrät laskivat kokonaisuudessa niin Manner-Suomessa, suurissa kaupungeissa kuin matkailumaakunnissakin.

Tutkimuksen tavoitteena oli nähdä koronaviruspandemian vaikutus tilitettyihin yhteisövero määriin ilman jako-osuuden korotusta, mutta todellisuudessa kuntien tilitetyt yhteisöveromäärät kasvoivat jako-osuuden korottamisen myötä. Tämä toimi innostuksena tarkastella, kuinka kunnat voivat toimia value for money käsitteen perusteella tuloksellisesti tulevaisuudessa. Vuoden 2020 tilinpäätösarvioiden valossa kuntien talous vahvistui ennätysheikoista lukemista hyviin lukemiin. Numeroiden valossa yhteenlaskettu kuntien ja kuntayhtymien tulos oli 1,7 miljardia ylijäämäinen. (Karhunen, Mehtonen, Punakallio & Reina 2021.) Valtio velkaantui kuntien puolesta ja kunnat tekivät todellisuudessa poikkeuksellisen hyvät lukemat ja tämän puolesta voidaan nähdä, että kunnilla on nyt erinomaiset mahdollisuudet parantaa elinkeinoelämää tuloksellisuuden näkökulmasta, jonka myötä yritykset saavat vastinetta verorahoille ja kunnat toimivat tuloksellisesti. Tämän pohjalta voi tarkastella tuloksellisuutta alakäsitteiden avulla, joita ovat taloudellisuus, tuottavuus ja vaikuttavuus.

Taloudellisuus alakäsitteen alle: Kunnilla on hyvät mahdollisuudet ohjata ylijäämiä elinkeinoelämään, jonka myötä yrityksillä on tulevaisuudessa paremmat mahdollisuudet toimia. Näitä toimia voivat olla verotuksen alentaminen, kiinteistöjen vuokrien maksuajan pidentäminen tai pidentäminen. Kunnat voivat toimia taloudellisesti myös niin, että ne ohjaavat ylijäämiä infrastruktuurihankkeisiin, jolla pyritään luomaan elinvoimaa kuntiin.

Tuottavuus alakäsitteen alle: Kunnat parantavat elinkeinoelämää ja mahdollistavat yritysten kasvun. Parantuneen elinkeinoelämän myötä yrityksillä on aiempaa paremmat mahdollisuudet tehdä positiivisia tuloksia, joista kunnat hyötyvät lisääntyneinä yhteisöverotuloina. Keinoja, joilla kunnat voivat lisätä tuottavuutta ovat esimerkiksi olemassa olevien toimien laajentaminen, vanhojen palvelujen kehittäminen, kuten erilaiset infrastruktuuri parannukset. Tuottavuutta voidaan lisätä myös luomalla uusia palveluja tai luomalla uutta infrastruktuuria.

Vaikuttavuus alakäsitteen alle: Näkyy vaikuttavuutena niin, että tulevaisuudessa yrityksillä on paremmat tuloksen tekemisen mahdollisuudet, jonka myötä voidaan palkata henkilöstöä enemmän ja

perustaa uusia yrityksiä. Vaikuttavuus näkyy lisäksi niin, että työpaikkojen myötä ihmiset muuttavat alueella, jonka myötä verotulot lisääntyvät ja kuntatalouden rahoituspohja paranee. Kuntien nyt saamien erimuotoisten tukien myötä niiden toiminta oli tuloksellista talouden osalta ja nyt tätä taloudellista ylijäämää olisi mahdollista käyttää tuloksellisesti niin, että elinkeinoelämää parannetaan. Elinkeinoelämän parantumaisen myötä yrityksillä on paremmat mahdollisuudet tehdä positiivisia tuloksia, jonka myötä kunnat saavat enemmän yhteisöverotuloja ja niiden taloudelliset näkymät paranevat.

6.3 Tutkimuksen kritiikki ja jatkotutkimusaiheet

Tutkimuksen kritiikkinä voidaan katsoa se, ettei kuntien osuus-yhteisöveron tuotosta ole ollut sama kaikkina vuosina, joskin vaihtelu on ollut pientä. Vuonna 2016 kuntien ryhmäosuus yhteisöverosta oli 30,92 %, vuonna 2017 30,34 %, vuonna 2018 31,35 %, vuonna 2019 31,30 % ja vuonna 2020 tutkimuksessa käytetty 32,13 % (Verohallinto 2021). Toinen kritiikki tutkimusta tarkasteltaessa voidaan nähdä siinä, että yritystoiminta on helposti liikkuvaa ja sen tuotot ovat herkästi alttiita suhdannevaihteluille. Yhteisöveroa on pidetty verotuksen ennakoitavuuden näkökulmasta hankalana, koska veropohjaa on vaikea saada pysyväksi ja sen tuotot ovat alttiita suhdannevaihteluille. (Peni, Riipinen, Tukiainen & Viitala 2021, 22.) Huomioon on otettava, että tammi- ja helmikuu olivat Suomessa niin sanotusti normaaleita kuukausia, koska pandemia alkoi vaikuttaa maaliskuussa. Koronaviruspandemian vaikutuksia ei voida tässä tutkimuksessa aukottomasti selittää, koska yhteisöveron tuottoon vaikuttavat monet muuttujat. Tämän myötä tutkimuksessa ei voida todeta, että pelkästään koronaviruspandemia aiheutti vuoden 2020 tilitettyjen yhteisövero määrrien laskun.

Koronaviruspandemian vaikutuksista yhteisöverotuloihin ja yleensäkin yhteisöverotuloista voidaan luoda monia erilaisia jatkotutkimusaiheita niin kuntien, kuin valtionkin osalta. Mielenkiintoisia jatkotutkimusaiheita voisivat olla muun muassa se, minkälaisia vaikutuksia olisi kuntien jako-osuuden järjestelmän muutoksella suuntaan, jossa kunta saisi pitää suoraan alueellaan sijaitsevasta yritystoiminnasta kerätyt verotuotot. Tai toiseen suuntaan, jossa jako-osuusjärjestelmän myötä tasattaisiin entistä enemmän kuntien välisiä eroja. Määrällinen tutkimus näistä aiheista olisi varmasti mielenkiintoinen. Toinen mahdollinen jatkotutkimusaihe voisi olla kuntien jako-osuuden pysyvä nosto yhteisöveron tuotoista ja valtion alentaminen samassa suhteessa. Tämä on tietenkin enemmän poliittinen päätös, mutta se voisi lisätä kuntien itsehallinnollista asemaa suhteessa valtioon, koska se

voisi vähentää niiden riippuvuutta valtiontuista. Kolmas mahdollinen aiheeseen liittyvä jatkotutkimusaihe voisi olla pääomaveron tuottojen ohjaaminen kunnille. Tämä voisi lisätä kuntien verotuloja, mutta toisaalta se voisi lisätä kuntien välisiä eroja. Määrällinen tai laadullinen tutkimus tästä aiheesta olisi mielenkiintoinen.

LÄHTEET

- Alasuutari, P. (2011). Laadullinen tutkimus 2.0.
https://andor.tuni.fi/permalink/358FIN_TAMPO/1kfmqvo/alma998597774205973.
 Luettu 20.04.2021.
- Asikainen, J. (2009). Miten luodaan ja toteutetaan toimiva kuntastrategia? Teoksessa Haveri, A., Majoinen, K. & Jäntti, A. (toim.) Haastava kuntajohtaminen (143–155). Suomen Kuntaliitto, Helsinki.
- Hakola, J. Strandberg, B. (2020). Tilisanomat. Mistä kuntien verotulot kertyvät niiden kassaan.
<https://tilisanomat.fi/julkishallinto/miten-kuntien-verotulot-kertyvat-niiden-kassaan>.
 Luettu 09.03.2021.
- Heuru, Mennola & Ryyänen. (2011). Kunta. Kunnallisen itsehallinnon perusteet.
https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/102563/Heuru_ym_Kunta_kunnallisen_its_ehallinnon_perusteet.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 25.01.2021.
- Juhila, K. Koodaaminen. (2021). Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja].
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/koodaaminen/>. [Viitattu 23.04.2021.]
- Karhunen, M. Mehtonen, M. Punakallio, M. & Reina, T. (2021). Kuntaliitto. Tiedotteet. Koronatuot toivat kuntatalouteen hetkellisen helpotuksen ja puskurin tulevaan.
<https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2021/koronatuot-toivat-kuntatalouteen-hetkellisen-helpotuksen-ja-puskurin-tulevaan>. Luettu 25.04.2021.
- Karismo, A. & Tebest, T. (2017). Yle uutiset. Peliala nousi Suomen suurimmaksi veronmaksajaksi – Nämä yritykset maksoivat eniten veroja viime vuonna. <https://yle.fi/uutiset/3-9910108>. Luettu 27.04.2021.
- Koponen, J. (2020). Yle-uutiset. Neste nousi selvästi suurimmaksi yhteisöveroissa – maksoi 224 miljoonaa euroa. <https://yle.fi/uutiset/3-11627976>. Luettu. 09.03.2021.
- Kuntalaki 10.4.2015/410.
- Kuntaliitto. (2018). Kuntakohtaisen yhteisöveron jako-osuuden esimerkkilaskenta verovuodelle 2017. [kuntaliiton www-sivut] [viitattu 18.04.2021] Saatavissa:
<https://www.kuntaliitto.fi/talous/verotus/kuntien-jako-osuudet>.
- Kuntaliitto. (2018). Tuloksellisuus. <https://www.kuntaliitto.fi/talous/tuloksellisuus>. Luettu 16.02.2021.
- Kuntaliitto. (2020). Kuntanumerot ja kuntapohjaiset aluejaot. <https://www.kuntaliitto.fi/tilastot-ja-julkaisut/kaupunkien-ja-kuntien-lukumaarat-ja-vaestotiedot/kuntanumerot-ja-kuntapohjaiset-aluejaot>.
- Kuntaliitto. (2020). Verotulojen ennustaminen - Verotulojen ennustekehikko.
<https://www.kuntaliitto.fi/talous/verotus/verotulojen-ennustaminen-verotulojen-ennustekehikko>. Luettu 17.01.2021.

- Mehtonen, M. (2020). Kuntaliitto. Verot ja valtionosuudet. [Kuntaliiton www-sivut] [viitattu 16.02.2021] Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/talous/kuntatalouden-tilastot/kuviot/verot-ja-valtionosuudet>.
- Mehtonen, M. (2021). Koronatuot toivat kuntatalouteen hetkellisen helpotuksen ja puskurin tulevaan. Tietopaketti kuntien taloudesta. [Kuntaliiton www-sivut] [viitattu 23.02.2021] Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2021/koronatuot-toivat-kuntatalouteen-hetkellisen-helpotuksen-ja-puskurin-tulevaan>.
- Meklin, P. (2009). Muuttuuko mikään? Tuloksellisuuden käsitteen monitulkintaisuus julkishallinnossa. Teoksessa Vakkuri, J. (toim.) Paras Mahdollinen Julkishallinto? Tehokkuuden monet tulkinnat. Gaudeamus Helsinki University Press Helsinki.31–50.
- Miettinen, V. (2019). Kuntalehti. Talous. Kuntatalous ajautui kriisiin: Kaksi kolmesta kunnasta teki negatiivisen tuloksen. <https://kuntalehti.fi/uutiset/talous/kuntatalous-ajatutui-kriisiin-kaksi-kolmesta-kunnasta-teki-negatiivisen-tuloksen/>. Luettu 13.02.2021.
- Montell, P. Strandberg, B. (2019). Kuntaliitto. Verotus. <https://www.kuntaliitto.fi/talous/verotus>. Luettu 24.04.2021.
- Pantzar, M. (2014). Yle-uutiset. Yhteisöverotuotto jakaantuu kunnille kimurantisti. <https://yle.fi/uutiset/3-7600328>. Luettu 09.03.2021.
- Peni, Riipinen, Tukiainen & Viitala. (2021). Kuntien verojärjestelmä. Kannustimet, kuntien väliset erot ja skenaario verotuottojen kehityksestä. [Valtioneuvoston www-sivut] [viitattu 18.02.2021] Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162832>.
- Penttilä, Nykänen, Nieminen & Isomaa-Myllymäki. (2019). Parempaan yritysverotukseen. https://andor.tuni.fi/permalink/358FIN_TAMPO/1j3mh4m/alma9911196783405973. Luettu 21.04.2021.
- Saaranen-Kauppinen, A. Puusniekka, A. (2006). KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>>. (Viitattu 20.04.2021.)
- Sinervo, L. (2009) Monitulkintaisuus ja kuntatalouden tasapaino. Teoksessa Vakkuri, J. (toim.) Paras Mahdollinen Julkishallinto? Tehokkuuden monet tulkinnat. Gaudeamus Helsinki University Press Helsinki.152–171.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): (2017). Suomalaisten matkailu. Suomalaisten matkailu Ruotsiin ja Espanjaan kasvoi vuonna 2016. https://www.stat.fi/til/smat/2016/smat_2016_2017-03-29_tie_001_fi.html. Luettu 24.05.2021.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): (2018). Suomalaisten matkailu. Suomalaisten matkailu Keski- ja Etelä-Eurooppaan kasvoi vuonna 2017. Luettu 25.04.2021.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): (2019). Suomalaisten matkailu. <https://www.stat.fi/meta/til/smat.html>. Luettu 24.05.2021.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): (2019). Suomalaisten matkailu. Suomalaisten matkailu Etelä-Eurooppaan kasvoi vuonna 2018. Luettu 25.04.2021.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): (2020). Suomalaisten matkailu. Suomalaisten matkailu Keski-Eurooppaan kasvoi vuonna 2019. https://www.stat.fi/til/smat/2019/smat_2019_2020-06-11_tie_001_fi.html. Luettu 25.04.2021.

- Suomen virallinen tilasto (SVT): (2020). Väestörakenteen ennakkotiedot alueittain, 2020M01*-2020M12* 31.12.2020. Tilastokeskus. Viitattu [11.2.2021]. Saantitapa: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vrm_vamuu/statfin_vamuu_pxt_11lj.px/.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): (2021). Ajankohtaista. Talouden tilannekuva. Yritykset. <http://www.stat.fi/ajk/koronavirus/koronavirus-ajankohtaista-tilastotietoa/miten-vaikutukset-nakyvat-tilastoissa/talouden-tilannekuva#yritykset>. Luettu 20.03.2021.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): (2021). Majoitustilasto. Koronakriisi supisti majoituspalvelujen kysynnän 1990-luvun tasolle. https://www.stat.fi/til/matk/2020/matk_2020_2021-04-08_tie_001_fi.html. Luettu 24.05.2021.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): (2021). Palvelualojen liikevaihtokuvaaja [verkkojulkaisu]. ISSN=1799-0971. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 15.3.2021]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/plv/index.html>.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): (2021). Suomalaisten matkailu. Suomalaisten kotimaan mökkimatkailu lisääntyi vuonna 2020. https://www.stat.fi/til/smat/2020/smat_2020_2021-03-30_tie_001_fi.html. Luettu 24.05.2021.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): (2021). Käsitteet. Työpäiväkorjaus. <https://www.stat.fi/meta/kas/tyopaivakorjaus.html>. Luettu 15.03.2021.
- Suomen Yrittäjät. (2021). Kuntavaaliohjelma. Ei kuntaa ilman yrityksiä. https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/sy_kuntavaaliohjelma_2021.pdf. Luettu 27.04.2021.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2020). Kiinassa todetut keuhkokuumeetapaukset mahdollisesti koronaviruksen aiheuttamia. <https://thl.fi/fi/-/kiinassa-todetut-keuhkokuumeetapaukset-mahdollisesti-koronaviruksen-aiheuttamia>. Luettu 18.01.2021.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. https://andor.tuni.fi/permalink/358FIN_TAMPO/1kfmqvo/alma999832334205973. Luettu 20.04.2021.
- Valtioneuvosto. (2020). Valmiuslain käyttöönottoasetukset eduskunnalle. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/valmiuslain-kayttoonottoasetus-eduskunnalle>. Luettu 18.01.2021.
- Valtioneuvosto. (2020). Tietoa ja neuvontaa koronaviruksesta. Hallitus tukee kuntia koronakriisissä yli miljardilla eurolla. <https://valtioneuvosto.fi/-/10623/hallitus-tukee-kuntia-koronakriisissa-yli-miljardilla-eurolla>. Luettu 15.02.2021.
- Valtioneuvosto. (2020). Valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien käytöstä luovutaan – poikkeusolot päättyvät tiistaina 16. kesäkuuta. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/valmiuslain-mukaisten-toimivaltuuksien-kaytosta-luovutaan-poikkeusolot-paattyvat-tiistaina-16-kesakuuta>. Luettu 30.03.2021.
- Valtiovarainministeriö. (2012). Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelma. Tuloksellisuusajattelun ja arvioinnin kehittämisryhmä. Luettu 16.02.2021.
- Valtiovarainministeriö. (2021). Elinkeinoverotus. Yhteisövero. <https://vm.fi/verotus/elinkeinoverotus>. Luettu 25.01.2021.

- Valtiovarainministeriö. (2021). Kunta-asiat. Kuntien tehtävät ja toiminta. <https://vm.fi/kuntien-tehtavat-ja-toiminta>. Luettu 25.01.2021.
- Verohallinto. (2009). Esitys- ja opetusmateriaalit. Verotuksen historiaa Suomessa. https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/esitys_ja_opetusmateriaali/. Luettu 22.01.2021.
- Verohallinto. (2021). Suomen verotus selkokielellä. www.vero.fi › suomen-verotus-selkeästi—esitysmateriaali. <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:CRkS-VSDYxYJ:https://www.vero.fi/globalassets/tietoa-verohallinnosta/esitys--ja-opetusmateriaalit/suomen-verotus-selke%25C3%25A4sti--esitysmateriaali.pptx+&cd=4&hl=fi&ct=clnk&gl=fi&client=firefox-b-d>. Luettu 22.01.2021.
- Verohallinto. (2021). Veronsaajien palvelut. Ohje. <https://veronsaajat.vero.fi/fi-FI/Home/PBI>. Luettu 29.03.2021.
- Verohallinto. (2021). Veronsaajien palvelut. Verotulojen seuranta. Tilitetyt määrät. <https://veronsaajat.vero.fi/fi-FI/Home/PBI?tab=Maa-Seur-Tilitety>. Luettu 20.04.2021.
- Veronmaksajain Keskusliitto. (2020). Tuloverot. Yhteisöverotus. <https://www.veronmaksajat.fi/luvut/Tilastot/Tuloverot/Yhteisoverotus/#b13c8832>. Luettu. 22.04.2021.
- Verontilityslaki 10.7.1998/532.
- Yliherva, J. (2006). Tuottavuus, innovaatiokyky ja innovatiiviset hankinnat. Sitran raportteja 64.J Yliherva - 2006 -media.sitra.fi. Luettu 16.02.2021.